

DOVILĖ BALTRAMIEJŪNAITĖ

**KERNAVĖS (ŠIRVINTŲ R.) VALSTYBINIO KULTŪRINIO REZERVATO
TERITORIOJE IR JO APLINKOJE 2011 m.
VYKDYTŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ**

ATASKAITA

VILNIUS, 2011

Archeologijos paveldo centro Paveldosaugos
Išlaidos Nr. 391
Apymėlio Nr. 2200
Archaeological Survey Center's Collection
Expenditure No. 391
Registration No. 2200

TURINYS

DETALIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI KALVOJE Į VAKARUS NUO KERNAVĖS PILIAKALNIO IV, VAD. PILIES KALNU (3411) 2

ĮVADAS.....	2
TYRIMŲ ISTORIJA	3
TYRIMŲ EIGA	5
PERKASOS STRATIGRAFIJA	7
ĮGILINTI OBJEKTAI	7
RADINIAI	9
IŠVADOS	11
RADINIŲ LENTELĖS	12
TYRIMŲ NUOTRAUKŲ SĄRAŠAS IR NUOTRAUKOS	20
BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS IR BRĖŽINIAI.....	26
RADINIŲ ILLUSTRACIJOS	33

ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI KERNAVĖJE, SKLYPE GEDIMINO G. 5 44

ĮVADAS.....	43
DARBŲ EIGA.....	43
IŠVADOS	44
TYRIMŲ NUOTRAUKŲ SĄRAŠAS IR NUOTRAUKOS	45
SITUACINIS PLANAS.....	47
PRIEDAI.....	48

Detalieji archeologiniai tyrimai kalvoje į vakarus nuo Kernavės piliakalnio IV, vad. Pilies kalnu (3411)

Ivadas

2011 m. liepos mėn., pagal Kultūros paveldo departamento D. Baltramiejūnaitei išduotą leidimą Nr. 144, buvo vykdomi detalieji archeologiniai tyrimai Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato teritorijoje, į vakarus nuo „Pilies kalno“ piliakalnio esančios kalvos pietvakarinėje dalyje (brėž. 1, 2).

Tyrimai atliliki turint keletą tikslų. Vykdant projektą „Kultūrinio kraštovaizdžio raida archeologijos ir gamtos mokslų duomenimis“, 2010 m. kovo mėnesį Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato teritorijoje Pajautos slėnyje bei į vakarus nuo „Pilies kalno“ piliakalnio esančioje kalvoje buvo atliliki žvalgymai magnetometru. Šiais metais vykdytų tyrimų metu numatyta patikrinti keletą magnetinių anomalijų bei išsiaiškinti, kokio pobūdžio objektams būdingas atitinkamas signalas (brėž. 3). Taip pat ši vieta tyrinėjimams parinkta dėl Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcijos (VKKRD) planų šioje vietoje rekonstruoti Pajautos slėnyje aptiktas tris viduramžių miesto sodybas.

Prieš pradedant kasimo darbus numatytoje terti vietoje 15x15 m plote vykdyti žvalgymai georadarui (nuotr. 1), kuriuos atliko VKKRD Mokslinių tyrimų skyriaus archeologas dr. R. Vengalis. Dėl molingo grunto georadaro duomenys neinformatyvūs. Neapdorota medžiaga pateikiama kompaktiniame diske.

2011 m. ištirtas 57 m² plotas (5x10 m perkasa su 1 išpjova PR sienelėje bei kita išpjova P perkasos kampe), esantis 140 m į vakarus nuo „Pilies kalno“ piliakalnio vakarinio šlaito ir 80 m į pietus nuo rezervato ribos (brėž. 1). Tęsiant 2007 ir 2009 m. tirtų plotų numeraciją, ši perkasa pavadinta plotu **Nr. 19**.

Tyrimus vykdė Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcija (vad. D. Baltramiejūnaitė), juose dalyvavo archeologinę praktiką atliekantys VU istorijos fakulteto archeologijos katedros 1-3 kurso studentai, vadovaujami G. Vėliaus. Lauko

sąlygomis brėžinius sudarinėjo ir fotografavo D. Baltramiejūnaitė bei II – III kurso studentai Martyna Remenčiūtė, Emilija Vainutytė, Erika Petkelytė, Audrius Janušis. Ataskaitai brėžinius parengė D. Baltramiejūnaitė, M. Remenčiūtė. Gyvulių kaulai atiduoti tirti dr. G. Piličiauskienei. Radiniai perduoti VKKRD muziejui.

Tyrimų metu naudotasi metalo ieškikliu; perkasos koordinatėms nustatyti, objektams, radiniams fiksuouti naudotas tacheometras Sokkia; objekto Nr. 5 žemės sijotos sietu. Tyrimų metu dėl kaitros perdžiūvė fiksuojami ar preparuojami objektais buvo vilgomi vandeniu. Visi darbai vykdysti rankiniu būdu.

Tyrimų metu, liepos 8-10 d. Kernavėje vykstant gyvosios archeologijos dienų šventei, kasinėjimus galėjo stebeti šventės lankytojai, dalyviai.

Baigus tyrimus perkasa buvo užkasta.

Tyrimų istorija

Archeologiniai tyrimai kalvoje į vakarus nuo „Pilies kalno“ piliakalnio atliekami ne pirmą kartą (brėž. 1, 2). 2007 m. G. Vėliaus vadovaujamų tyrimų metu kalvelėje į vakarus nuo „Pilies kalno“ piliakalnio buvo iškasta 17 2x2 m dydžio šurfų. Šurfai kasti šachmatine tvarka taip, kad aprėptų visą apie 1,5 ha dydžio kalvos plotą. Archeologinių objektų ar radinių aptikta tik penkiuose iš visų šurfų (Nr. 1, 2, 3, 5, 11) (brėž. 2). Tyrimų išvadose teigama, jog aptiki radiniai, ūkinės paskirties duobės rodo, kad viduramžių Kernavės miesto klestėjimo laikais (t.y. XIV a.) bent jau rytinis kalvos šlaitas buvo apgyvendintas¹.

2009 m. vadovaujant D. Baltramiejūnaitei ištirtas 41 m² plotas centrinėje kalvos dalyje. Kultūrinis sluoksnis tyrinėtame plote neišlikęs, tačiau nukasus viršutinį sluoksnį – dirvožemį - aptikta įgilintų objektų (duobių bei stulpaviečių) su XIV a. datuojamais radiniais. Viso surinkta 17 metalo radinių (apkalas, masvyvas žiedas pinta priekine dalimi bei užkeistais galais, ylos ir kt. radiniai), 36 apžiestos keramikos šukės, 40,5 kg tinko, gyvulių kaulų².

¹ G. Vėlius, 2008 – Tyrinėjimai Kernavėje // ATL 2007 metais. Vilnius, 2008, p. 127

² D. Baltramiejūnaitė, 2010 – Žvalgomieji tyrinėjimai Kernavėje, prie Pilies kalno // ATL 2009 m. Vilnius, 2010, p. 32-35.

2010 m. Kernavės kultūrinio rezervato direkcijai dalyvaujant VU ir Istorijos fakulteto vykdomame projekte „Kultūrinio kraštovaizdžio raida archeologijos ir gamtos mokslų duomenimis“, teritorija į vakarus nuo „Pilies kalno“ piliakalnio žvalgyta magnetometru. Darbus atliko Vokietijos, Kylio universiteto geofizikos specialistai.

Archeologiniai tyrimai vykdyti ir aplinkinėse šiaisiai metais tyrinėjamos kalvos teritorijose. 1983 ir 1985 metais tyrinėta „Pilies kalno“ piliakalnio aikštelė bei pylimas. 1983 m. vadovaujant R. Volkaitei-Kulikauskienei buvo ištirtos 3 perkasos (146 m^2 plotas) šiauriniame ir vakariniame piliakalnio aikštelės pakraščiuose. Be aptiktų viduramžiams skirtinų radinių, pastatų liekanų, duobių rasta ir vėlyvų sodybų liekanų³. 1985 m. tyrimams vadovaujant A. Luchtanui PR „Pilies kalno“ piliakalnio aikštelės pakraštyje buvo ištirti dar 4 plotai (viso 372 m^2). Ankstyviausi šių tyrinėjimų radiniai bei objektai siejami su I tūkstantmečio viduriu, tačiau kur kas intensyvesnis piliakalnio panaudojimo etapas siejamas su XIII-XIV a.⁴

Viduramžių miesto liekanų rasta netoli šiaisiai metais tiriamos kalvos esančiame privačiame sklype Gedimino g. 1. Tyrimai šio sklypo teritorijoje vykdyti 2004 m. (vad. D. Vaičiūnienė), 2005 (vad. G. Vėlius) bei 2008 (vad. D. Baltramiejūnaitė). 2004 m. D. Vaičiūnienės tyrimų metu būsimo gyvenamojo pastato vietoje buvo iškasta 175 m^2 perkasa bei 4 m^2 šurfas. Aptiktos 8 XIV a. datuojamos ūkinės duobės, buitinė keramika, gyvulių kaulai bei 117 individualių radinių. Tyrimų išvadose teigama, jog čia stovėjusi XIV a. sodyba⁵.

2005 m. archeologiniai tyrimai minėtame sklype vykdyti dėl planuojamos įrengti nuotekų sistemos bei šulinio lietaus vandeniu surinkti. Viso iškastas $78,44\text{ m}^2$ plotas (2 perkasos bei 1 šurfas)⁶. Tyrimų metu kultūrinio sluoksnio bei datuojamų archeologinių objektų neaptikta. Ankstyviausi radiniai siekia XIX-XX a.

2008 m. sklype Gedimino g. 1 ištirta 1 perkasa ($85,5\text{ m}^2$ plotas). Surastas iki 23 cm storio kultūrinio sluoksnio likutis, 4 neaiškios paskirties objektai, 2 stulpavietės.

³ R. Volkaitė-Kulikauskienė, 1984 – Kernavės „Pilies kalno“ tyrinėjimai 1983 m. // ATL 1982 – 1983 metais. Vilnius, 1984, p. 38-40.

⁴ A. Luchanas, 1986 – Kernavės Pilies kalno tyrinėjimai // ATL 1984 ir 1985 metais. Vilnius, 1986, p. 32-35.

⁵ D. Vaičiūnienė, 2006 – Tyrinėjimai Kernavėje, Gedimino g. 1 // ATL 2004 metais. Vilnius, 2006, p. 52

⁶ G. Vėlius, 2005 – Archeologinių tyrinėjimų Kernavėje, Gedimino 1, 100 m į šiaurę nuo Pilies kalno piliakalnio (A1472), 2005 m. ataskaita. LII. F.1, b. 4628.

Aptikta 13 individualių radinių bei masinės medžiagos – keramikos, molio tinko, gargažių⁷.

Tyrimų eiga

2011 m. ištirtas 57 m² plotas yra natūralioje pakilumoje – kalvoje, pietvakarinėje jos dalyje, viršutinėje Neries terasoje, 140 m į vakarus nuo „Pilies kalno“ piliakalnio vakarinio šlaito. Tyrinėtas plotas įeina į rezervato teritoriją, tačiau vis dar nėra įtrauktas į archeologinių vertybų sąrašą. (brėž. 1, 2).

Perkasa suskirstyta į sąlyginius 1x1 m dydžio kvadratus (brėž. 5).

Atskaitos tašku pasirinktas šiaurinis perkaso kampas. Nuo jo einanti ilgoji perkaso kraštinė sužymėta skaičiais nuo 1 iki 13, trumpoji – raidėmis A, B, C, D, E, F, G. Perkaso koordinatės pateikiamas LKS' 94 sistemoje, aukštis pateikiamas arba nuo žemės paviršiaus tam tikroje vietoje arba absolutinis – nuo jūros lygio.

Pradedant tyrimus buvo atmatuota 5x10 m dydžio perkasa (nuotr. 2). Perkasa orientuota ŠR-PV kryptimis (nuo Š pasisukusi 22° kampu). Perkaso kampų koordinatės:

Perkaso kampus	Y LKS 94	X LKS 94	H ABS
V	6083406,4	554315,6	111,95
Š	6083415,7	554319,4	111,99
R	6083413,7	554324,1	111,8

Nuėmus velėnų bei dirvožemį (nuotr. 3-5), 15-30 cm gylyje pasiekta molio su vietomis išeinančiomis smėlio linzėmis žemis (brėž. 5). Jame ties ŠV sienele atsidengė plokščio, perskilusio, 1 m skersmens akmens paviršius bei išryškėjo 5 tamsesnio užpildo objekta (nuotr. 4, brėž. 5). Dviejų iš jų kontūrai įėjo į perkaso sienelės, tad PR ir PV sienelėse padarytos 2 išpjovos (nuotr. 5, 6; brėž. 5).

⁷ D. Baltramiejūnaitė, 2009 – Sklypas Gedimino g. 1 // ATL 2008 metais. Vilnius, 2009, p. 330-332.

Perkasos PR sienelėje, 1,15 m nuo R perkasos kampo buvo padaryta 1 m ilgio ir 0,5 pločio išpjova, apimanti F2-3 kvadratus (brėž. 5). Nuo sienelės nutolusių išpjovos kampų koordinatės yra šios:

Išpjovos kampus	Y LKS 94	X LKS 94	H*
R	6083412,7	554324,1	111,82
P	6083411,6	554323,7	111,82

Padarius išpjovą paaiškėjo, jog į ją patenka vos 2 cm duobės kraštas.

Pietiniame perkasos kampe, PR ir PV perkasos sienelėse padaryta kita išpjova, apimanti E-F-G 10-11-12 kvadratus; jos dydis $6,5 \text{ m}^2$ (nuotr.6, brėž. 5). Pateikiamos išpjovos išorinių kampų koordinatės:

Išpjovos (kv. 5-6 F-G) kampus	Y LKS 94	X LKS 94	H*
R	6083404,7	554322,5	111,82
P	6083402,3	554321,5	111,82
V	6083403,5	554318,7	111,82

Visoje išpjovoje po 20-30 cm storio dirvožemio sluoksniu atsidengė nejudinto pilkšvo smėlio sluoksnis (brėž. 5) bei pilkos spalvos ovalo formos duobės Nr. 1 paviršius. Šios duobės kraštas buvo matomas pradžioje atsidengtame plote.

Palikus kontrolinę juostą tarp perkasos ir išpjovos, jos gilinamos pasluoksnui iki ižemio. Obj. Nr. 2 daromas papildomas skersinis pjūvis 4-ajame A-C kvadrate.

Perkasos stratigrafija

Perkasos paviršiaus plotas gan lygus – didžiausias aukščio skirtumas tarp Š ir R jos kampų – 20 cm. Nuėmus velėną beveik visame tiriamame plote atidengtas dirvožemis, kuris tėsėsi iki pat įžemio – molio, su vietomis (kv. A-B 9-10; E-F-G 8-9-10-11-12) į paviršių išeinančiomis smėlio linzėmis (nuotr. 21, 23; brėž. 5, 7-9). Dirvožemio sluoksnio storis siekė 15-30 cm.

Kalvelė, kurioje vykdyti tyrimai buvo ariama, tad kultūrinis sluoksnis neskaitant įgilintų objektų čia neišlikęs (tą parodė ir 2007 bei 2009 metais šioje vietoje vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrimai).

Dirvožemyje radinių nedaug. Išpjovoje aptikti 2 nenustatytos paskirties dirbinių fragmentai Nr. 2, 3 (lent. 1, pav. 1), kurie galėtų būti skirtini XIII-XIV a. Daugiausia šiame sluoksnje aptikta dabartinių laikų šiukslių (vinių bei kitų geležies, plastmasės, stiklo dirbinių fragmentų). Stambesnių metalo šiukslių vieta fiksuota dėl galimų magnetometro duomenų interpretacijų (brėž. 4).

Molio įžemis, su vietomis į paviršių išeinančiomis smėlio linzėmis, pasiektas H_{abs} 111,5-111,7.

Įgilinti objektai

Tirtame plote viso atidengti 5 įgilinti objektai – ūkinės duobės (nuotr. 4,5; brėž. 5). Šiuos objektus pagal juose rastus individualius radinius bei keramiką galimą skirti XIII-XIV a. Objektus bei juose rastą medžiagą iliustruoja nuotraukos (nuotr. 4-20) ir brėžiniai (brėž. 5, 6). Prie radinių iliustracijose (pav. 1-8) sužymėti skaičiai atitinkančių radinių sąrašo numerius.

Obj. 1 atidengtas kv. E-F-G 10-11-12, H_{abs} 111,52 m. Duobės paviršius ovalo formos, orientuotas ŠV-PR kryptimi, 2,4x1,6 m skersmens, jos užpildas pilkos spalvos, kraštose užfiksotas šviesesnės žemės sluoksnis. Duobės gylis – 35 cm. Dugnas palaipsniui, tačiau nevienodai iš skirtinį kraštą gilėjantis link vidurio (nuotr. 7-10, brėž. 6). Duobėje rastas peilis (rad. Nr. 1) (lent. 1; pav. 1), 36 fragm. (362 g) apžiestos keramikos (Nr. 1-33) (lent. 2, pav. 2-3), 142 fragm. (893 g) molio tinko (pav. 9), taip pat

2 šlako, 1 titnago gabaliukas (lent. 3), perdegusių bei neperdegusių akmenų, gyvulių kaulų. Pagal radiniuos duobė datuotina XIII-XIV a.

Obj. 2. Tai H_{abs} 111,63 atidengta pailga, V-R kryptimi orientuota, 2,1x1 m skersmens link dugno nežymiai siaurėjanti duobė, išsidėsciusi kv. C-D-E 4-5 (nuotr. 11, brėž. 5). Duobės užpildas nevienalytis (nuotr. 12; brėž. 6). Viršutinis iki 35 cm gylio besitęsiantis duobės sluoksnis pilkos spalvos. Po juo atidengtas juodos, vietomis degėsingos žemės sluoksnis. Duobėje individualių radinių nerasta. Gausiausią radinių kiekį sudaro tinkas – 1221 fragm. (13,212 kg) (lent. 3; pav. 9). Taip pat aptiktas 1 fragm. (8 g) apžiestos keramikos (Nr. 34), 1 (2 g) titnago gabalėlis, gyvulių kaulų (kurie koncentravosi pilkoje žemėje), nedegusių akmenų.

Obj. 3 – H_{abs} 111,74, kv. B1 atidengta 0,7 m skersmens apskritimo formos dugno link siaurėjanti duobė (nuotr. 13,14; brėž. 5, 6). Jos užpildas pilkos spalvos, gylis 18 cm. Duobėje rastas apkalėlis (Nr. 4), 3 apžiestos keramikos fragmentai (40 g), ir 18 smukių tinko gabalėlių (22 g) (lent. 1-3, pav. 1, 8).

Obj. 4 – H_{abs} 111,61 m atidengta pailga, ŠV-PR kryptimi orientuota, 2,3x1 m skersmens duobė, išsidėsciusi kv. C-D-E-F 1-2 (nuotr. 15, brėž. 5). Duobės dugnas nelygus, giliausioje vietoje siekia 85 cm. Didžiajų jos užpildo dalį sudaro pilka žemė, tačiau 30 – 50 cm gylyje užfiksotas juodos žemės intarpas, išsiskiriantis gausesniu gyvulių kaulų kiekiu (nuotr. 16; brėž. 6). Be šių duobėje rasti 3 metalinių dirbinių fragmentai: grandinėlė (Nr. 5), peilis (Nr. 6) bei nenustatytos paskirties dirbinys (lent. 1, pav. 1), 1106 fragm. (5350 g) tinko, 43 fragm. (440 g) apžiestos keramikos (Nr. 35-73) (lent. 2, 3; pav. 4, 5, 10), degusių akmenų.

Obj. 5. H_{abs} 111,73 m atidengta ovalo formos, ŠR-PV kryptimi orientuota, 2x1,2 m skersmens duobė, esanti kv. A-B-C 4-5-6 (nuotr. 17; brėž. 5, 6). Pietinėje duobės dalyje, pilko sluoksnio paviršiuje, išsiskyrė juodos žemės 1 m skersmens apskritimo formos objektas, pavadintas Obj. 5b. Jo gylis 10 cm (nuotr. 17, 20; brėž. 5, 6). Šiame degėsingame juodos žemės sluoksnje aptikta tinko, pavienių gyvulių kaulų. Obj. 5, į kurį įsiterpės obj. 5b, sienelės stačios, tik šiaurinėje pusėje kraštas nuožulniai tėsiasi 50 cm pietų link iki 30 cm gylio. Dugnas plonščias. Duobės užpildas nevienalytis. Viršutinių 5-30 cm storio pilką sluoksnį keičia rausvos spalvos molio sluoksnis, kuriame gausu raudonos spalvos trapaus tinko. Šio sluoksnio kraštas šiaurinėje duobės dalyje išeina į

paviršių. Po juo centrinėje duobės dalyje atidengtas apie 30 cm skersmens tamsesnis sluoksnis su geriau apdegusiais pilkais tinko gabala. Po šiuo sluoksniu sekė molio intarpas ir pilkos molingos žemės sluoksnis su tinko, keramikos radiniai, kaulais. Po šiuo sluoksniu sekė molio, vėliau, pilkos žemės sluoksnis, kuriami gausiai aptikta gyvulių, žuvų kaulų, išsijota kiaušinio lukštų liekanų.

Duobėje aptikti 7 individualūs radiniai: peilio geležtės dalis (Nr. 8), šiferinis verpstukas (Nr. 9, 11), šiferinio vertuko dalis, 2 galastuvai (Nr. 10, 12), kaulinis adiklis (Nr. 13) bei grandis (Nr. 14) (lent. 1; pav. 1). Taip pat aptikti 744 tinko fragmentai (8837 g), 54 keramikos fragmentai (794 g) (Nr. 74-119), į tris dalis natūraliai skilusio titnago gabala (lent. 2-3; pav. 6-8, 10). Rasta gyvulių, žuvų kaulų, žvynų, kiaušinio luksto liekanų.

Radiniai

Individualūs radiniai. Tirtame plote rasta 14 individualių dirbinių ar fragmentų (lent. 1; pav. 1), kurių didžioji dauguma koncentravosi įgilintuose objektuose - duobėse. Dalies jų paskirtis neaiški (Nr. 2, 3, 7). Obj. 1, 4, 5 rasti 2 peiliai (Nr. 1, 6) ir trečiojo peilio geležtės dalis. Buities reikmenims taip pat skirtini šiferiniai (raudono skalūno) suploto rutulio formos verpstukai (Nr. 9; 11). Tokie verpstukai, kurių pagrindinis gamybos centras buvo Volynės miestas (šalia Ovrucio šiferio kločių), dažniausiai sutinkami X-XIII a. rytų slavų ir kaimyninėse teritorijose. 2011 m. tyrimų metu taip pat rasti 2 smiltainio akmens galastuvų fragmentai (Nr. 10, 12). Vienas jų stačiakampio formos, stačiakampio skersinio pjūvio į vieną galą plonėjantis. Antrasis galastuvas buvo pagamintas iš plokščio akmens, viename gale buvo pragręžta skylutė prikabinimui. Sijojant obj. Nr. 5 žemes aptiktas kaulinis adiklis (Nr. 13). Aprangos detalėms skiriamas obj. Nr. 3 rastas vario lydinio apkalėlis – išgaubta skardelė su skylute kniedei (Nr. 4), vario lydinio grandinėlės dalis (Nr. 5), taip pat geležinė šarvų grandelė (Nr. 14).

Keramika. Tyrinėtame plote surinkti 137 apžiesti molinių puodų fragmentai (pav. 2-8), visi jie registruoti (susidedantys ar aiškiai vienam puodui priklausantys fragmentai registruoti vienu numeriu) (Nr. 1-120). Rastoji keramika būdinga XIII-XIV a.: molis liesintas smulkiomis ar vidutinio stambumo 1-3 cm skersmens grūsto granito ar smėlio

priemaišomis, paviršiuje matomos apžiedimo žymės, kai kurių puodų paviršius puoštas horizontalių linijų, bangelų, rečiau – plačių įstrižų įkartų - ornamentais.

Tinkas. Viso tyrinėtame plote surinkti įvairaus dydžio 3231 tinko gabalai (28,314 kg) (lent. 3; pav. 9-10). Tinkas neregistruotas, tačiau didesni kolekciją reprezentuoojantys gabalai atrinkti saugojimui pagalbiniuose Kernavės muziejaus fonduose. Kai kurie tinko gabalai turi lentų, rastų įspaudus, nulyginimo pirštais žymes. Tinko gabalai įvairių formų – trikampio skersinio pjūvio, plokšti ar netaisyklingų formų. Plokščių gabalų išorinis lygus paviršius pasidengęs balkšvu sluoksniu. Molis nevalytas, su vietomis pasitaikančiais stambiais akmenimis. Papildomomis organinės kilmės priemaišomis molis liesintas nebuvo. Detalesniems tyrimams reikalingi laboratoriniai tyrimai. Panašu, jog molis galėjo būti naudojamas pastatų sienoms apdrėbti ar plyšiams užkaišyti, aslai išgristi.

Išvados

2011 m. buvo vykdomi detalieji archeologiniai tyrimai Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato teritorijoje, į vakarus nuo „Pilies kalno“ piliakalnio esančioje kalvelėje. Ištirta 1 perkasa (Nr. 19) - 57 m² plotas. Kultūrinis sluoksnis sunaikintas, ižemyje aptikti 5 įgilinti objektai.

Viršutiniame sluoksnyje radinių mažai – be įvairių XX a. šiukslių rastos 2 metalinių dirbinių fragmentai, skirtini viduramžiams. Radiniai koncentravosi įgilintuose objektuose. Viso surinkta 14 individualių radinių, 137 keramikos šukės, 28, 314 kg tinko, gyvulių kaulų. Pagal radinius tyrinėti objektais skirtini XIII-XIV a.

Duobių pirminė paskirtis neaiški, tačiau sprendžiant iš jų užpilde aptikto tinko, gyvulių kaulų, keramikos tikėtina, jog į jas buvo suverstos šiukslės.

Ateityje šioje teritorijoje atliekant bet kokius žemės judinimo darbus reikalingi detalieji archeologiniai tyrimai.

Tyrimų metu surinkti radiniai, fotonuotraukos saugomos Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcijos muziejuje. Kaulinė medžiaga atiduota tirti dr. G. Piličiauskienei. Radiniai perduoti VKKRD muziejui. Nuotraukos, brėžiniai saugomi VKKRD.

2012 01 10

D. Baltramiejūnaitė

Ypačiųjų radinių sąrašas

Nr.	daiktas	medžiaga	išmatavimai (mm)	fragm. sk.	apibūdinimas	X LKS' 94	Y LKS' 94	objektas, sluoksnis	Kvad-ratas	Habs.	Gylis (m)
1	peilis	geležis	200x19x5	1	jšveriamasis peilis tiesia nugaréle. Geležtés ilgis 150 mm. Jkotés ilgis 50 mm, plotis ties geležte 10 mm, gale - 4 mm.	554320,24	6083404,26	1	F2	111,5	0,03*
2	nenustatyto paskirties	geležis	26x2	1	apskrito skersinio pjūvio strypelis	554320,78	6083405,26	dirvož emis	F2	111,5	0,30**
3	nenustatyto paskirties	geležis	37x3	1	kvadrato skersinio pjūvio strypas	554322,16	6083404,07	dirvož emis	G3	111,5	0,30**
4	apkalėlis	vario lydinas	11x12x3	1	išgaubta pusrutulio formos skardelé 1 mm storio skardelé su skylute viduryje kniedei	554320,70	6083414,93	3	B12	111,70	0,04*
5	grandinélė	vario lydinas	140x6	2	grandinélė sudaryta iš suvertų grandelių porų. Grandelės pagamintos iš 4-6 mm skersmens, 1 mm storio apskrito skersinio pjūvio vielučių	554321,85	6083412,98	4	D11	111,60	0,02*
6	peilis	geležis	125x14x4	1	jšveriamasis peilis nežymiai išlenkta nugaréle bei ašmenimis. Geležtés galas nulūžęs. Geležtés ilgis 80 mm. Jkotés ilgis 43 mm, plotis ties geležte 8 mm, gale - 4 mm.	554321,71	6083413,68	4	C11	111,41	0,2*
7	nenustatyto paskirties	nenustatyta	23x3	1	nenustatyto paskirties netaisyklingos formos dirbinys	554322,59	608312,75	4	E11	111,01	0,6*
8	peilis	geležis	80x9x3	1	peilio tiesia nugaréle geležtés dalis	554318,44	6083410,54	5	B7	111,14	0,59*
9	verpstukas	raudonas skalūnas	24x12	1	suploto rutulio formos, raudono akmens, su 9 mm skersmens skylute viduryje.	554318,36	6083410,14	5	B7	110,85	0,88*
10	galastuvas	akmuo	50x35x18	1	Stačiakampio formos, stačiakampio skersinio pjūvio į vieną galą plonéjantis, plonasis galas nulūžęs.	554318,96	6083410,86	5	B8	110,82	0,91*
11	verpstukas	raudonas skalūnas	24x6	1	verpstuko dalis, suploto rutulio formos, raudono akmens, su 8 mm skersmens skylute viduryje.	554319,16	6083410,76	5	B8	111,13	0,6*
12	galastuvas	akmuo	38x24x6	1	galastuvo dalis. Plokščias, smailiajame gale skylutė pakabinimui, kitas galas nulūžęs.	554319,450	6083410,760	5	B8	110.98	0,75*

Lent. 1. Ypačiųjų radinių sąrašas

Nr.	daikas	medžiaga	išmatavimai (mm)	fragm. sk.	apibūdinimas	X LKS' 94	Y LKS' 94	objektas, sluoksnis	Kvad-ratas	Habs.	Gylis (m)
13	adiklis	kaulas	89x3	1	adiklis (iš stipinkaulio kaulo),			5, išsiųjot a	A-B 7-8 (V puse nuo pjūvio)		žemiau 0,6*
14	grandis	geležis	12x2	1	apskrita, pagaminta iš apskrito skersinio pjūvio vielutės.			5, išsiųjot a			žemiau 0,6*

* gylis nuo fiksuoto objekto paviršiaus

** gylis nuo perkaso paviršiaus

Keramikos sąrašas

Nr.	radimo vieta	rūšis	puodo dalis			išmatavimai			ornamentas			prie-maišos	fragmentų skaičius	pastabos
			pakraštėlis	sienelė	dugnas	dugno skersmuo mm	angos skersmuo**	storis mm	bangelės	horizont. linijos	ijkartos			
1	Obj. 1	a*	x			180	8	x				x	2	ornamentas petelių srityje, bangelės netaisyklingos, ornamentuota ant šlapio molio
2	Obj. 1	a	x			~190	9	x	x			x	3	petelių sritis žemiau kakliuko ornamentuota plačių įkartų eile, žemiau jų - bangele
3	Obj. 1	a	x			8						x x	1	
4	Obj. 1	a	x			8	x					x	1	ornamentuota ant šlapio molio
5	Obj. 1	a	x			7						x x	1	
6	Obj. 1	a	x			6		x				x x	1	ornamentas neryškus, linijos siauros, ornamentuota ant pradžiuuvusio molio
7	Obj. 1	a	x			6		x				x x	1	ornamentas neryškus, linijos siauros, ornamentuota ant pradžiuuvusio molio
8	Obj. 1	a	x			6		x				x x	1	ornamentas neryškus
9	Obj. 1	a	x			6		x				x x	1	ornamentas neryškus
10	Obj. 1	a	x			8		x				x	1	
11	Obj. 1	a	x			10						x	1	
12	Obj. 1	a	x			9						x	1	
13	Obj. 1	a	x			9	x					x	1	
14	Obj. 1	a	x			8						x	1	
15	Obj. 1	a	x			7		x				x	1	
16	Obj. 1	a	x			5						x	1	
17	Obj. 1	a	x			7	x					x	1	ornamentas petelių srityje
18	Obj. 1	a	x			7						x	1	
19	Obj. 1	a	x			6						x x	1	

Lent. 2. Keramikos sąrašas

Nr.	radimo vieta	rūsis	puodo dalis			išmatavimai	ornamentas	prie-maišos	fragmentų skaičius	pastabos
			pakraštėlis	sienele	dugnas					
20	Obj. 1	a	x			6		x x	1	
21	Obj. 1	a	x				x	x x	1	
22	Obj. 1	a	x			7		x	1	
23	Obj. 1	j	x			5		x x	1	juodosios keramikos puodo fragmentas, ornamentuotas geometriniais (?) motyvais gludinant
24	Obj. 1	a	x			6	x	x	1	
25	Obj. 1	a	x			4		x x	1	
26	Obj. 1	a	x			7		x x	1	
27	Obj. 1	a	x			6	x	x x	1	ornamentas neryškus
28	Obj. 1	a	x			5		x x	1	
29	Obj. 1	a	x			7		x	1	
30	Obj. 1	a	x			4		x	1	
31	Obj. 1	a	x			5		x	1	
32	Obj. 1	a	x			6	x	x	1	ornamentas gilus, ornamentuota ant šlapio molio
33	Obj. 1	a	x			8		x	1	
34	Obj. 2	a	x			7				
35	Obj. 4	a	x			10	x	x	1	išorinis paviršius aptrupėjės, ornamentas gilus, įkartos plačios
36	Obj. 4	a	x x			4-7	x	x x	3	bangelės ornamentas neryškus
37	Obj. 4	a	x			10	x	x	1	priedugnis, lipdyta juostomis, bangelės neryškos
38	Obj. 4	a	x			7	x	x x	1	apatinės puodo dalies fragmentas, visas paviršius puoštas horizontaliomis linijomis
39	Obj. 4	a	x			8		x	1	ties anga suformuotas griovelis dangčiui
40	Obj. 4	a	x			6	x x	x x	3	puodas puoštas mažiausiai 3 banguotų bei 6 horizontalių linijų ornamentu
41	Obj. 4	a	x			8		x	1	kakliuko bei petelių dalis
42	Obj. 4	a	x			6	x x	x x	1	puodą puošė mažiausiai 1 horizontali ir 3 banguotos linijos
43	Obj. 4	a	x			9		x	1	

Lent. 2. Keramikos sąrašas

Nr.	radimo vieta	rūšis	puodo dalis		išmatavimai			ornamentas		prie-maišos	fragmentų skaičius	pastabos				
			pakraštėlis	sienele	dugnas	dugno skersmuo mm	angos skersmuo**	storis mm	bangeliš	horizont.	linijos	ikartos	kita	grūst. granitas	smėlis	
44	Obj. 4	a	x	x				8					x	x	1	
45	Obj. 4	a	x					7	x				x		1	puodo kakliuko bei petelių viršutinės dalies fragmentas. Peteliai ant šlapio molio ornamentuoti giliai išrežta bangele
46	Obj. 4	a	x					7					x	x	1	
47	Obj. 4	a	x					6					x	x	1	
48	Obj. 4	a	x					7					x		1	ornamentas neidentifikuotas
49	Obj. 4	a	x					7	x				x		1	
50	Obj. 4	a	x					10					x		1	priedugnio fragmentas
51	Obj. 4	a	x					7					x		1	
52	Obj. 4	a	x					7					x		1	
53	Obj. 4	a	x					8	x				x		1	
54	Obj. 4	a	x					6					x		1	
55	Obj. 4	a	x					6					x	x	1	
56	Obj. 4	a	x					6					x	x	1	
57	Obj. 4	a	x					6	x				x	x	1	
58	Obj. 4	a	x										x	x	1	
59	Obj. 4	a	x					6	x				x	x	1	vidinis paviršius nuskilęs
60	Obj. 4	a	x					9					x	x	1	ornamentuota ant šlapio molio
61	Obj. 4	a	x					6					x	x	1	išorinis paviršius nuskilęs
62	Obj. 4	a	x					6					x	x	1	
63	Obj. 4	a	x					4	x				x	x	1	
64	Obj. 4	a	x					6					x	x	1	
65	Obj. 4	a	x					6					x	x	1	
66	Obj. 4	a	x					7	x				x	x	1	
67	Obj. 4	a	x					7					x	x	1	
68	Obj. 4	a	x					3-5	x				x	x	1	ornamentas neryškus
69	Obj. 4	a	x					6					x	x	1	
70	Obj. 4	a	?					4					x	x	1	
71	Obj. 4	a	x					7	x				x	x	1	
72	Obj. 4	a	x					6	x	x			x	x	1	
73	Obj. 4	a	x					6	x				x	x	1	

Lent. 2. Keramikos sąrašas

Nr.	radimo vieta	rūšis	puodo dalis			išmatavimai		ornamentas			prie-maišos	fragmentų skaičius	pastabos		
			pakraštėlis	sienelė	dugnas	dugno skersmuo mm	angos skersmuo**	storis mm	bangelės	horizont. linijos	ijkartos				
74	Obj. 5	a	x			210	6	x				x	x	1	puodas petelių srityje ornamentuotas mažiausiai 2 banguotų linijų ornamentu. Vidinėje angos pusėje suformuotas griovelis dangčiui
75	Obj. 5	a	x			210	6	x	x	x		x	x	2	puodas petelių srityje ornamentuotas mažiausiai 2 smulkiai dvigubų banguotų linijų ornamentu, angos krašteliš puoštas įkartomis. Vidinėje angos pusėje suformuotas griovelis dangčiui
76	Obj. 5	a	x			7	x	x				x	x	4	puodas puoštas mažiausiai 1 banguotos ir 5 horizontalių linijų ornamentu
77	Obj. 5	a	x			7-10	x	x				x	x	5	ornamentas darytas specialiomis šukutėmis
78	Obj. 5	a	x	90		12						x		1	dugno apačia pabarstyta grūstu granitu
79	Obj. 5	a	x			7						x	x	1	
80	Obj. 5	a	x			8-10		x				x	x	1	apatinės puodo dalies fragmentas, paviršius puoštas mažiausiai 2 horizontaliomis linijomis
81	Obj. 5	a	x			6-7	x	x				x	x	1	puodo petelių fragmentas, puoštas mažiausiai 2 persipinančių banguotų bei 2 horizontalių linijų ornamentu.
82	Obj. 5	a	x			7-8	x					x		1	
83	Obj. 5	a	x			7	x					x	x	1	sienelės fragmentas, puoštas mažiausiai 7 horizontalių linijų eilėmis.
84	Obj. 5	a	x			8	x	x				x	x	1	ornamentas formuotas specialiomis šukutėmis
85	Obj. 5	a	x			8		x				x	x	1	
86	Obj. 5	a	x			8		x				x	x	1	
87	Obj. 5	a	x			7	x					x	x	1	
88	Obj. 5	a	x			7		x				x	x	1	
89	Obj. 5	a	x			7		x				x	x	1	
90	Obj. 5	a	x			10	x					x	x	1	priedugnio (?) fragmentas
91	Obj. 5	a	x			7		x				x	x	1	
92	Obj. 5	a	x			10						x	x	1	priedugnio (?) fragmentas
93	Obj. 5	a	x			20						x		1	
94	Obj. 5	a	x			5-10						x		1	išorinis šukės paviršius nutrupėjės
95	Obj. 5	a	x			12						x		1	priedugnis - prie dugno sienelė lipdyta iš viršaus
96	Obj. 5	a	x			9						x	x	1	kakliuko ir petelių srities fragmentas

Lent. 2. Keramikos sąrašas

Nr.	radimo vieta	rūšis	puodo dalis		išmatavimai		ornamentas			priemaišos	fragmentų skaičius	pastabos		
			pakraštėlis	sienele	dugnas	dugno skersmuo mm	angos skersmuo**	storis mm	bangelės	horizont. linijos	ijkartos			
97	Obj. 5	a		x				7		x		x	1	išorinis paviršius nutrupėjės
98	Obj. 5	a		x				10				x	1	
99	Obj. 5	a		x				7	x	x		x	1	
100	Obj. 5	a	x					7				x	1	vidinėje angos pusėje suformuotas griovelis dangčiui
101	Obj. 5	a		x								x	1	paviršius nuskilęs
102	Obj. 5	a		x								x	1	priedugnis, išorinis paviršius nuskilęs
103	Obj. 5	a		x								x	1	išorinis paviršius nuskilęs
104	Obj. 5	a		x				9				x	1	kakliuko ir petelių srities fragmentas
105	Obj. 5	a		x				7				x	1	
106	Obj. 5	a		x				8	x			x	1	
107	Obj. 5	a		x				9				x	1	puodo petelių srities fragmentas
108	Obj. 5	a		x								x	1	išorinis paviršius nuskilęs
109	Obj. 5	a		x				7				x	1	
110	Obj. 5	a		x				7				x	1	
111	Obj. 5	a		x				7	x			x	1	
112	Obj. 5	a		x				7	x			x	1	
113	Obj. 5	a		x				7	x			x	1	
114	Obj. 5	a		x				6	x	x		x	1	
115	Obj. 5	a		x				6	x			x	1	
116	Obj. 5	a		x								x	1	išorinis paviršius nuskilęs
117	Obj. 5	a		x				6				x	1	
118	Obj. 5	a		x				8				x	1	
119	Obj. 5	a	x					8				x	1	
120	Obj. 3	a		x				6-9	x			x	3	

* apžieta

** angos skersmuo matuotas iš vidinės pusės

Lent. 2. Keramikos sąrašas

Masinės medžiagos sąrašas

Radimo vieta	TINKAS KERAMIKA*				KITA MEDŽIAGA				pastabos
	vnt.	svoris (g)	fragm.	svoris (g)	šlakas vnt.	šlakas (g)	titnagas vnt.	titnagas (g)	
Obj. Nr. 1	142	893	36	362	2	16	1	3	
Obj. Nr. 2	1221	13212	1	8			1	2	
Obj. Nr. 3	18	22	3	40					
Obj. Nr. 4	1106	5350	43	440					
Obj. Nr. 5	744	8837	54	794			3	65	titnagas skilęs natūraliai
Viso	3231	28314	137	1644	2	16	5	70	

TYRIMŲ NUOTRAUKŲ SARAŠAS

1. Planuojamo tirti ploto žvalgymai georadaru. Fotograuota iš R
2. Perkasos vaizdas pradėjus tyrimus. Fotograuota iš R
3. Perkasos vaizdas nukasus velėną. Fotograuota iš PV
4. Ižemio horizontas. Fotograuota iš PV
5. Ižemio horizontas. Fotograuota iš P
6. Išpjova P kampe. Fotograuota iš ŠR
7. Obj. Nr. 1 pjūvis 1-0. Fotograuota iš PV
8. Obj. Nr. 1 pjūvis 0-1“. Fotograuota iš ŠV
9. Obj. Nr. 1 pjūvis 1“- 0. Fotograuota iš ŠR
10. Obj. Nr. 1 pjūvis 0-1““. Fotograuota iš PR
11. Obj. N.r 2. fotograuota iš viršaus
12. Obj. Nr. 2. pjūvis. Fotograuota iš P
13. Obj. Nr. 3. Fotograuota iš viršaus
14. Obj. Nr. 3 pjūvis. Fotograuota iš P
15. Obj. Nr. 4. Fotograuota iš ŠV
16. Obj. Nr. 4 pjūvis. Fotograuota iš PR
17. Obj. Nr. 5. Fotograuota iš ŠR
18. Obj. Nr. 5 rytinės pusės vaizdas 60 cm gylyje. Fotograuota iš viršaus
19. Obj. Nr. 5 vakarinės pusės vaizdas 60 cm gylyje. Fotograuota iš ŠV
20. Obj. Nr. 5 pjūvis. Fotograuota iš ŠV
21. PR sienelės kv. 8 ir 9 pjūvis. Fotograuota iš ŠV
22. PR išpjovos sienelės pjūvis. Fotograuota iš ŠV
23. PV perkasos sienelės pjūvis. Fotograuota iš ŠR

Tyrimų nuotraukos

1 nuotr. Planuojamo tirti ploto žvalgymai georadaru. Fotograuota iš R

2 nuotr. Perkasos vaizdas pradėjus tyrimus. Fotograuota iš R

3 nuotr. Perkasos vaizdas nukasus velėną. Fotograuota iš PV

4 nuotr. Ižemio horizontas. Fotograuota iš PV

Tyrimų nuotraukos

5 nuotr. Ižemio horizontas. Fotograuota iš P

6 nuotr. Išpjovė P kampe. Fotograuota iš ŠR

7 nuotr. Obj. Nr. 1 pjūvis 1-0. Fotograuota iš PV

8 nuotr. Obj. Nr. 1 pjūvis 0-1". Fotograuota iš ŠV

Tyrimų nuotraukos

9 nuotr. Obj. Nr. 1 pjūvis 1'-0. Fotografuota iš ŠR

10 nuotr. Obj. Nr. 1 pjūvis 0-1''. Fotografuota iš PR

11 nuotr. Obj Nr. 2. Fotografuota iš viršaus

12 nuotr. Obj. Nr. 2 pjūvis. Fotografuota iš P

Tyrimų nuotraukos

13 nuotr. Obj. Nr. 3. Fotografuota iš viršaus.

14 nuotr. Obj. Nr. 3 pjūvis. Fotografuota iš P.

15 nuotr. obj. Nr. 4. Fotografuota iš ŠV

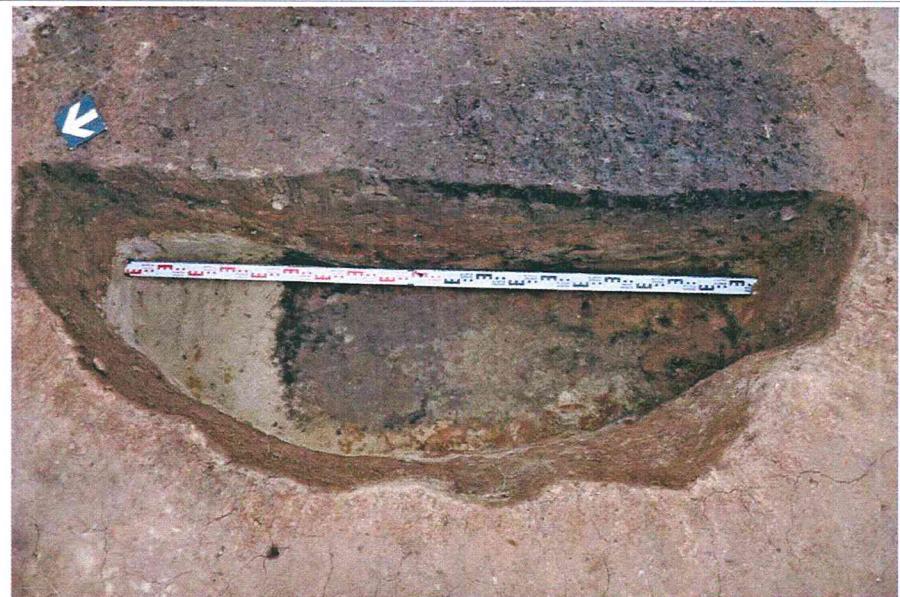

16 nuotr. Obj. nr. 4 pjūvis. fotografuota iš PR

Tyrimų nuotraukos

17 nuotr. Obj. Nr. 5. Fotografuota iš ŠR

18 nuotr. Obj. Nr 5 rytinės pusės vaizdas 60 cm gylyje. Fotografuota iš viršaus

19 nuotr. Obj. Nr 5 vakarinės pusės vaizdas 60 cm gylyje. Fotografuota iš ŠV

20 nuotr. Obj. Nr. 5 pjuvis. Fotografuota iš ŠV

Tyrimų nuotraukos

21 nuotr. PR sienelės kv. 8 ir 9 pjūvis. Fotografuota iš ŠV

22 nuotr. PR išpjovos sienelės pjūvis. Fotografuota iš ŠV

23 nuotr. PV perkaso sienelės pjūvis. Fotografuota iš ŠR

BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS

1. Situacinis planas
2. Situacinis planas
3. Magnetinės anomalijos
4. Metalo šiukslės dirvožemyje ir magnetinės anomalijos
5. Ižemio horizontas
6. Duobių pjūviai
7. Pietrytinė sienelė
8. Išpjovos sienelės
9. Pietvakarinė sienelė

Brėžiniai

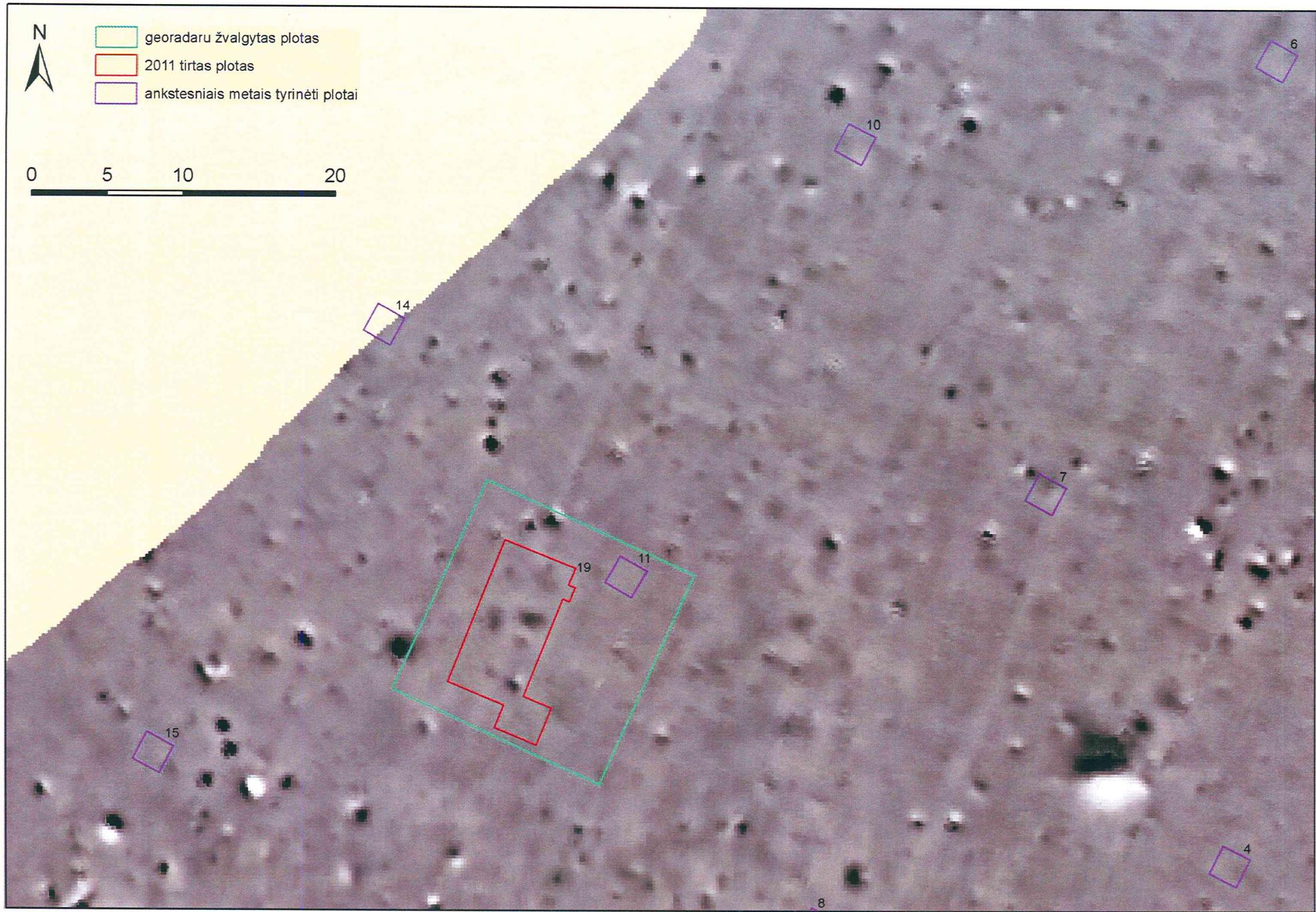

27

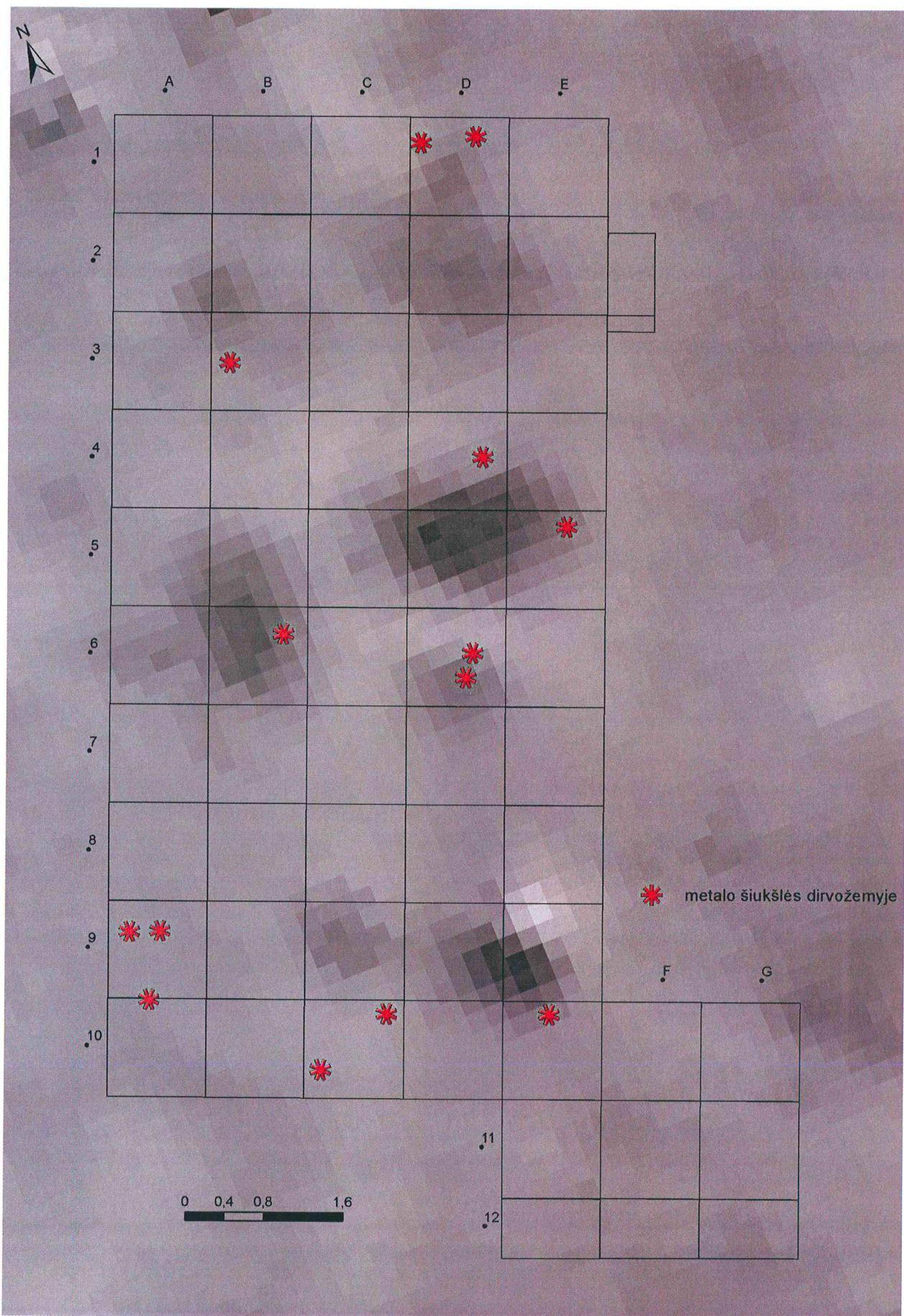
Brėž. 1. Situacinis planas

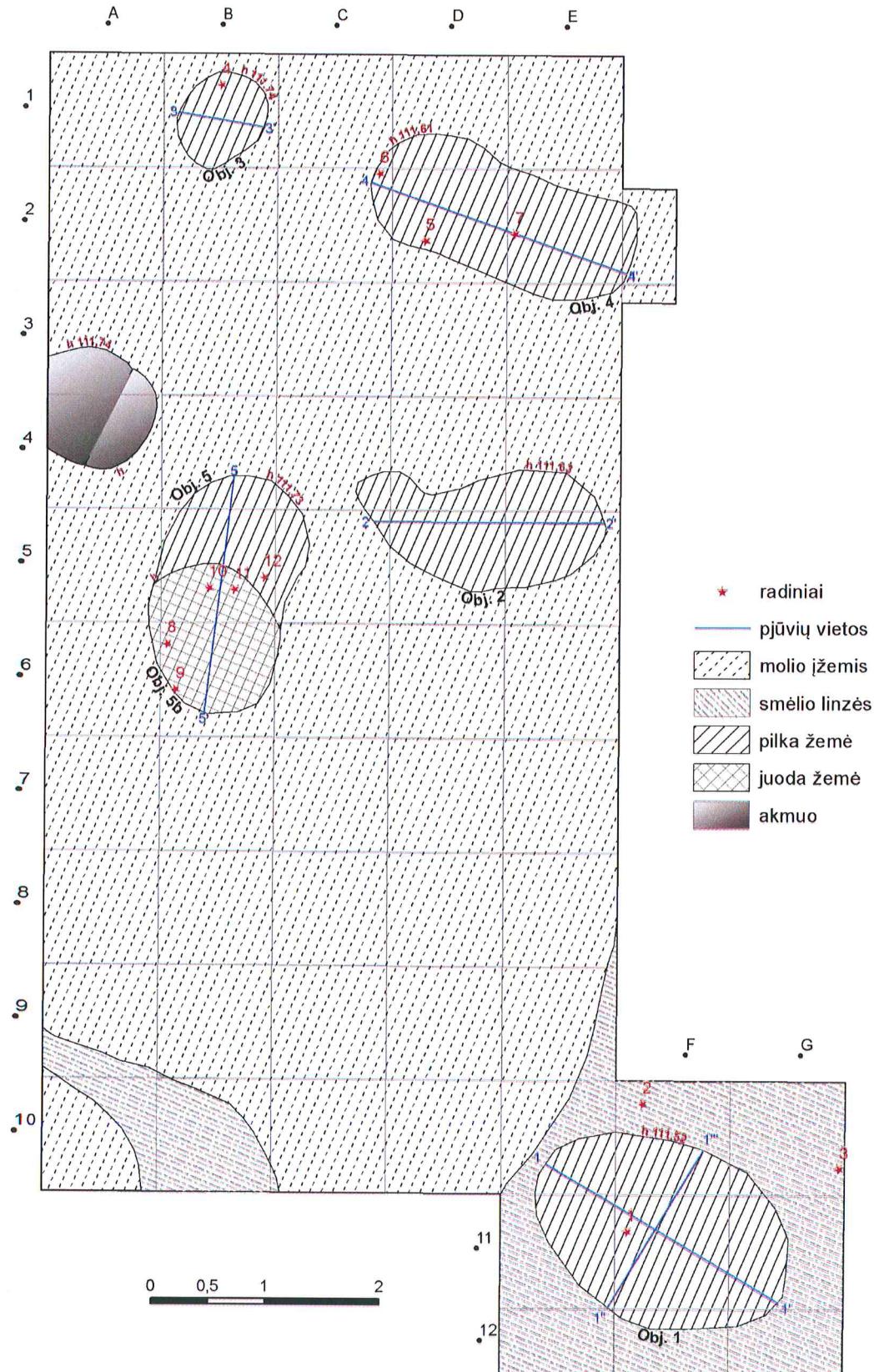
Brėž. 2 Situacinis planas

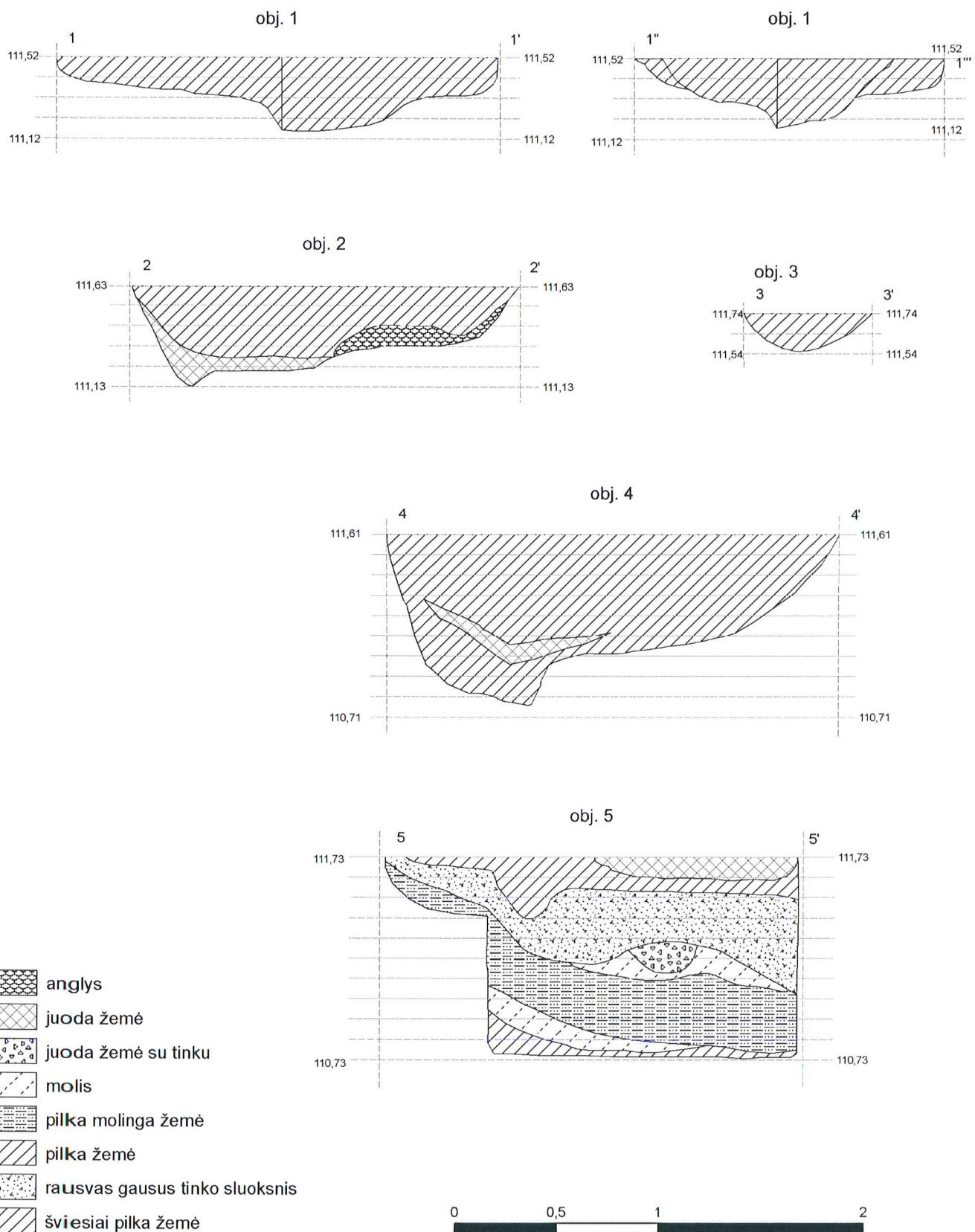
Brėž. 3. Magnetinės anomalijos

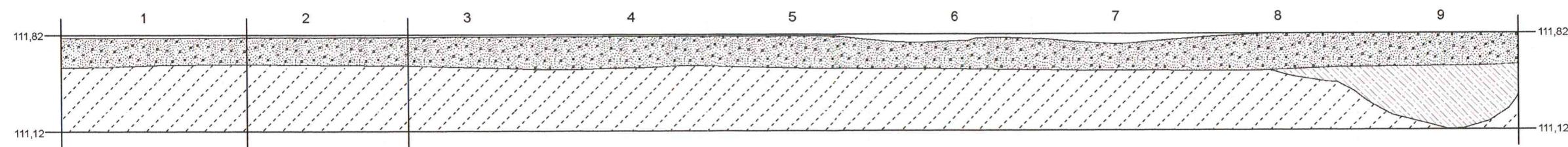
Brėž. 4. Metalo šiukšlės dirvožemyje ir magnetinės anomalijos

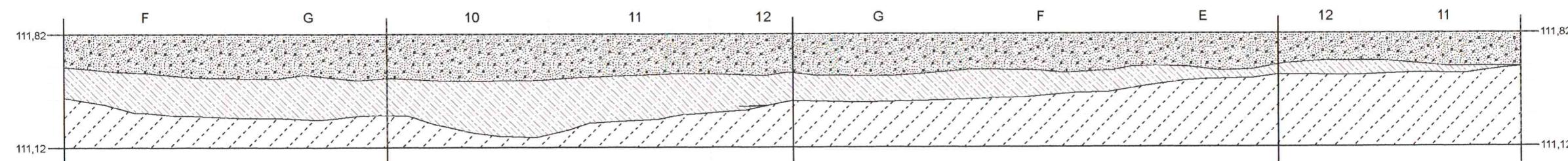
Brėž. 5. Ižemio horizontas

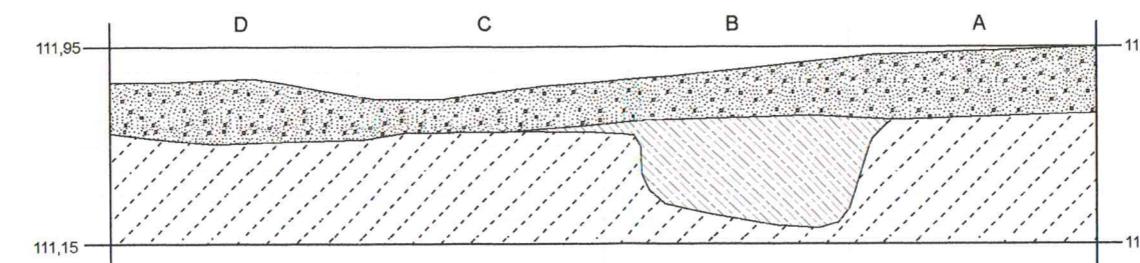
Brėž. 6. Duobių pjūviai

Bréž. 7. Pietrytinė sienelė

Bréž. 8. Išpjovos sienelės

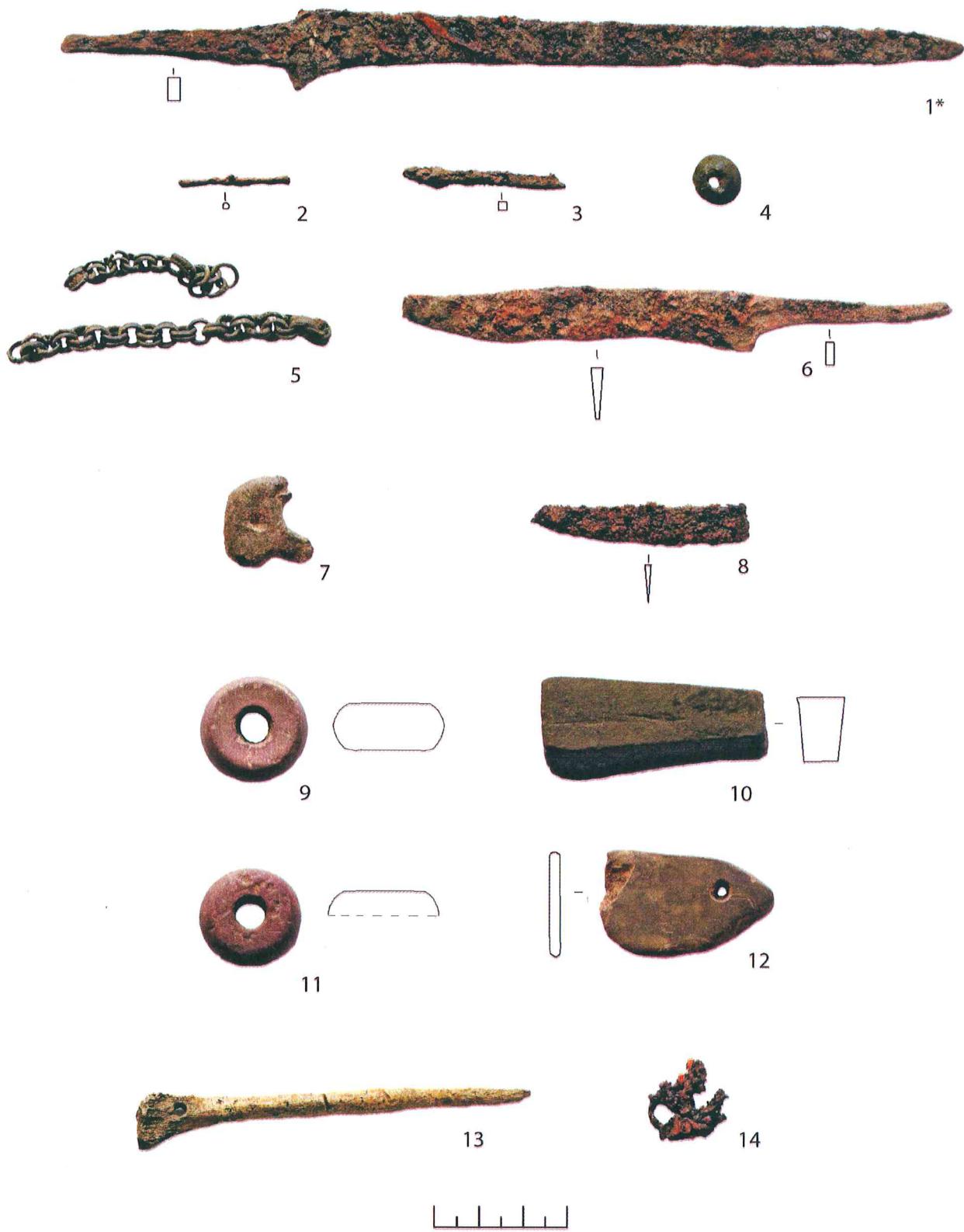

Bréž. 9. Pietvakarinė sienelė

- dirvožemis
- molis
- smēlis

0 0,5 1 2

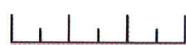
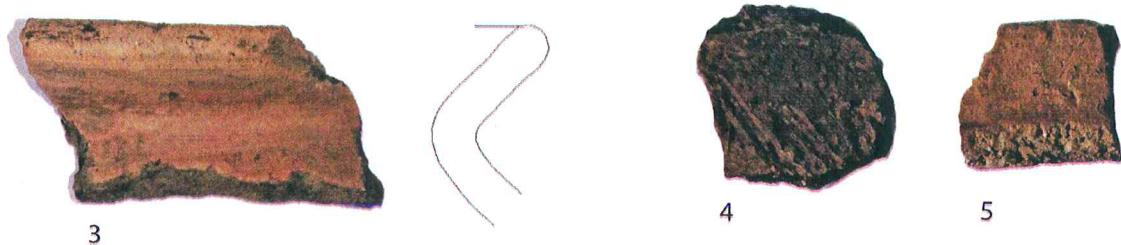
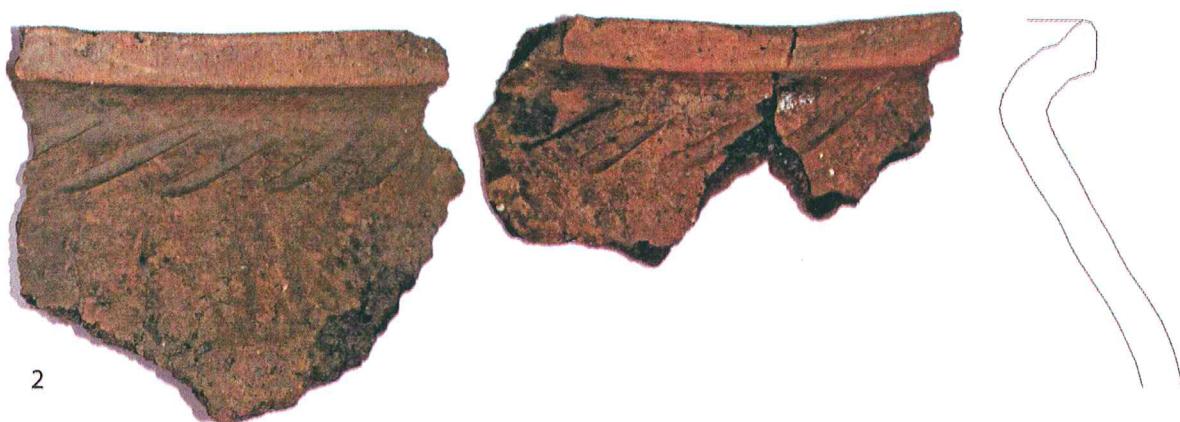
RADINIAI: INDIVIDUALŪS

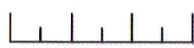
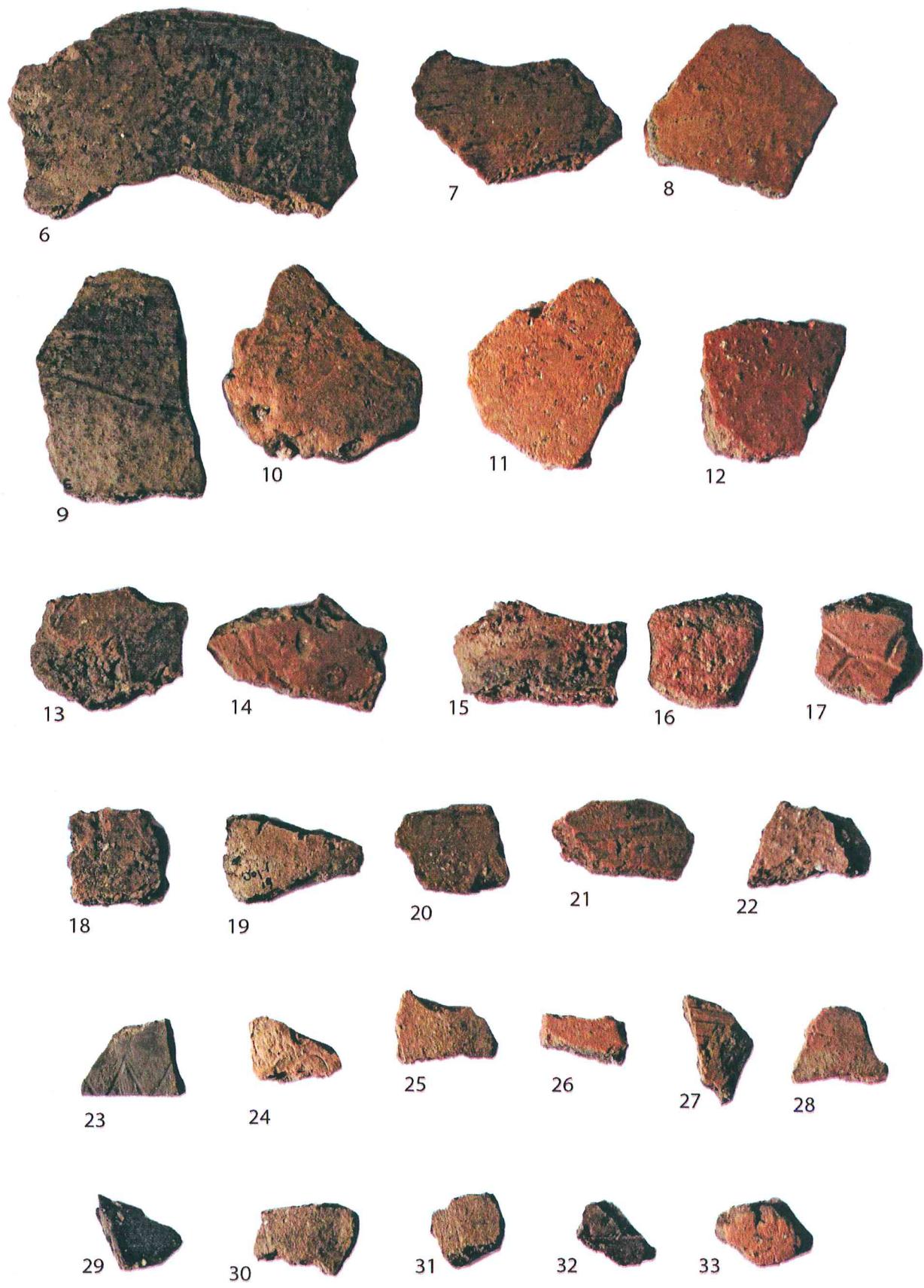
(* Nu|rodyti numeriai atitinka radinių sąrašo numerius)

RADINIAI: KERAMIKA

Obj. 1

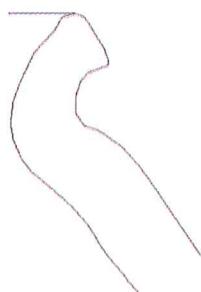
(* Nurodyti numeriai atitinka radinių sąrašo numerius)

Obj. 4

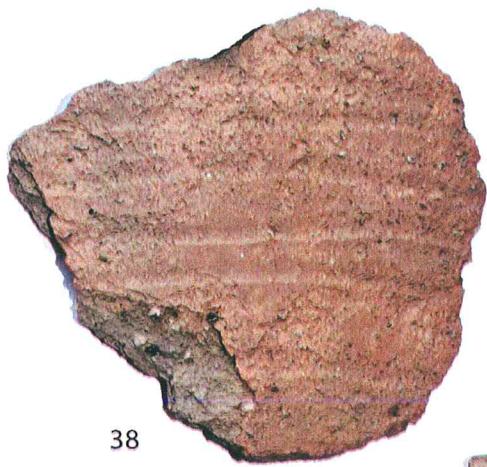
35

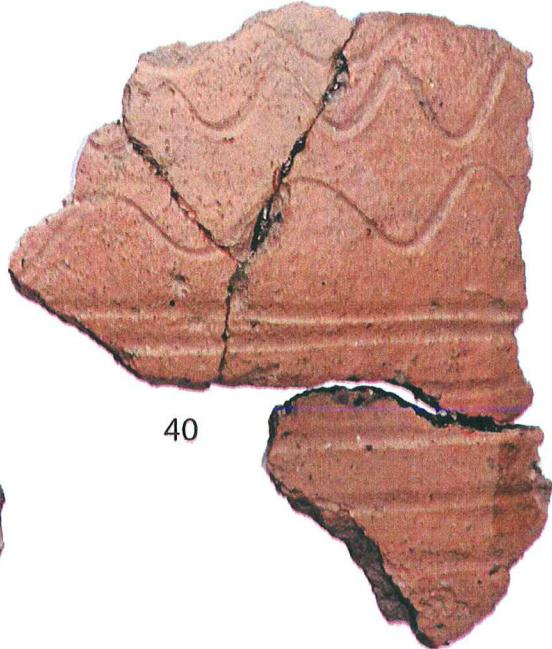
36

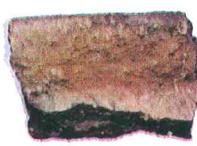
37

38

40

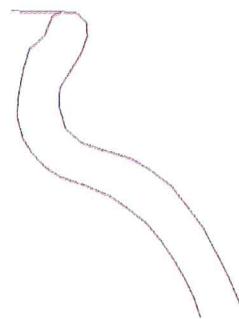

39

Obj. 5

75

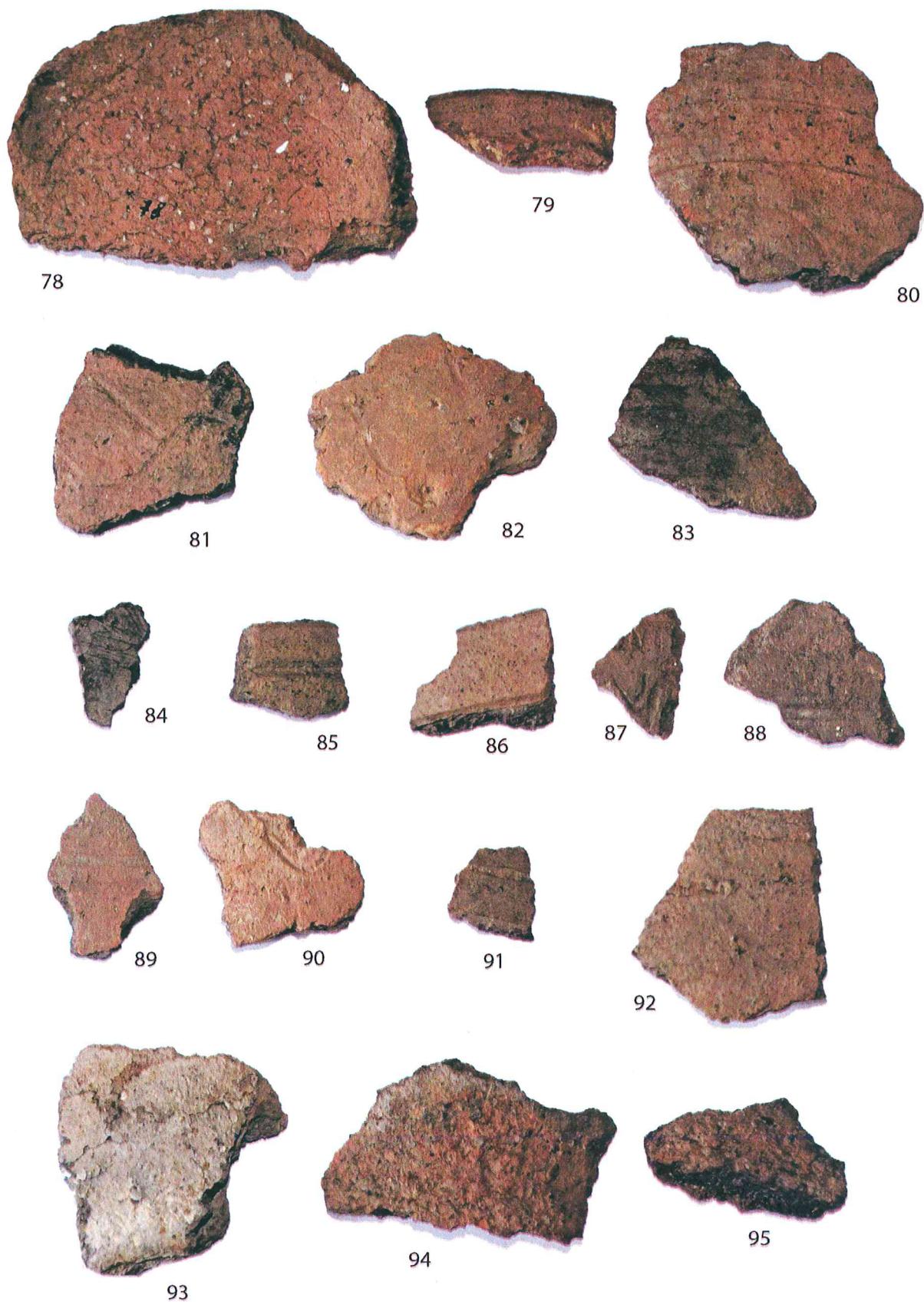

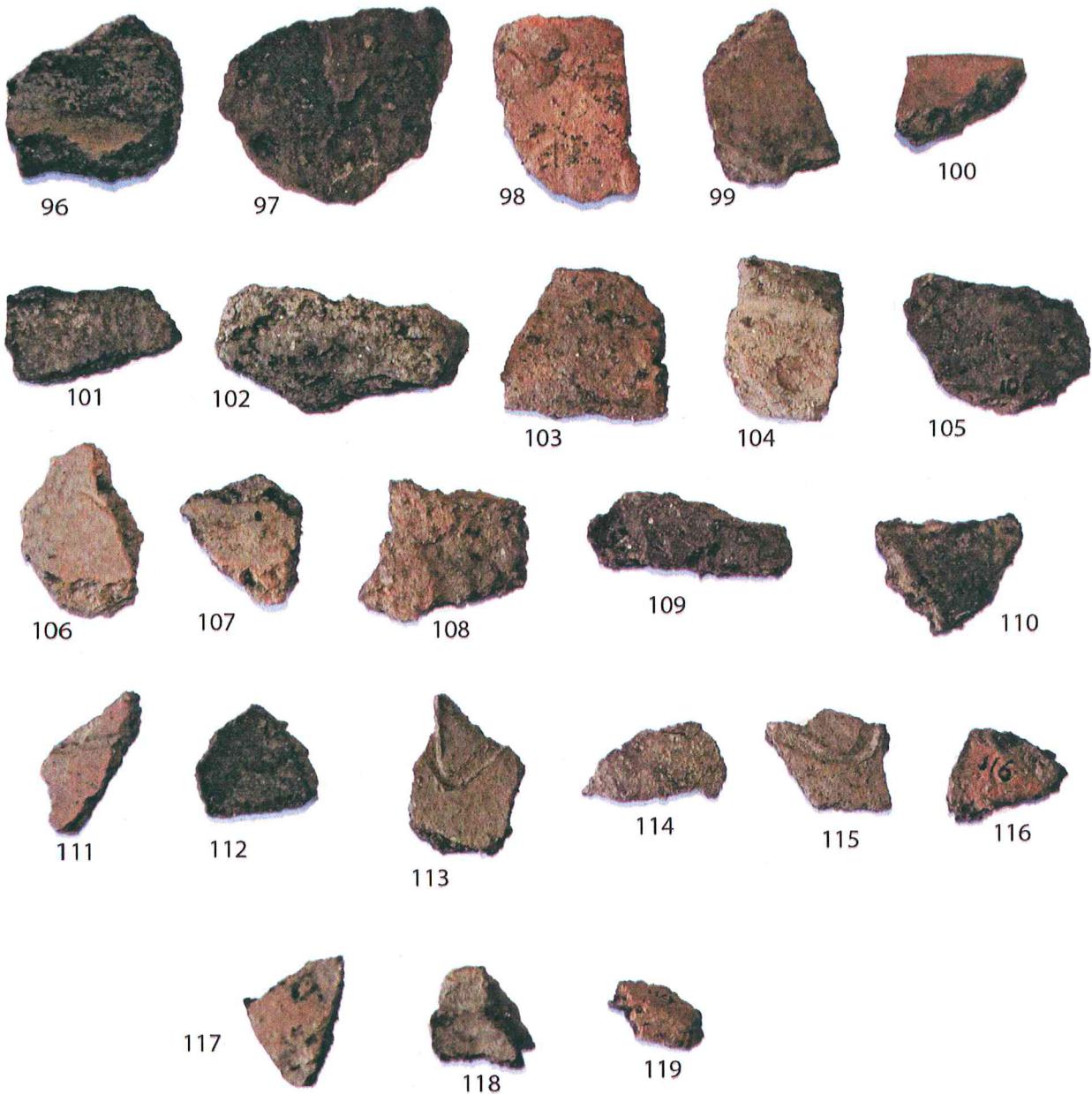
76

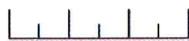
77

Obj. 3

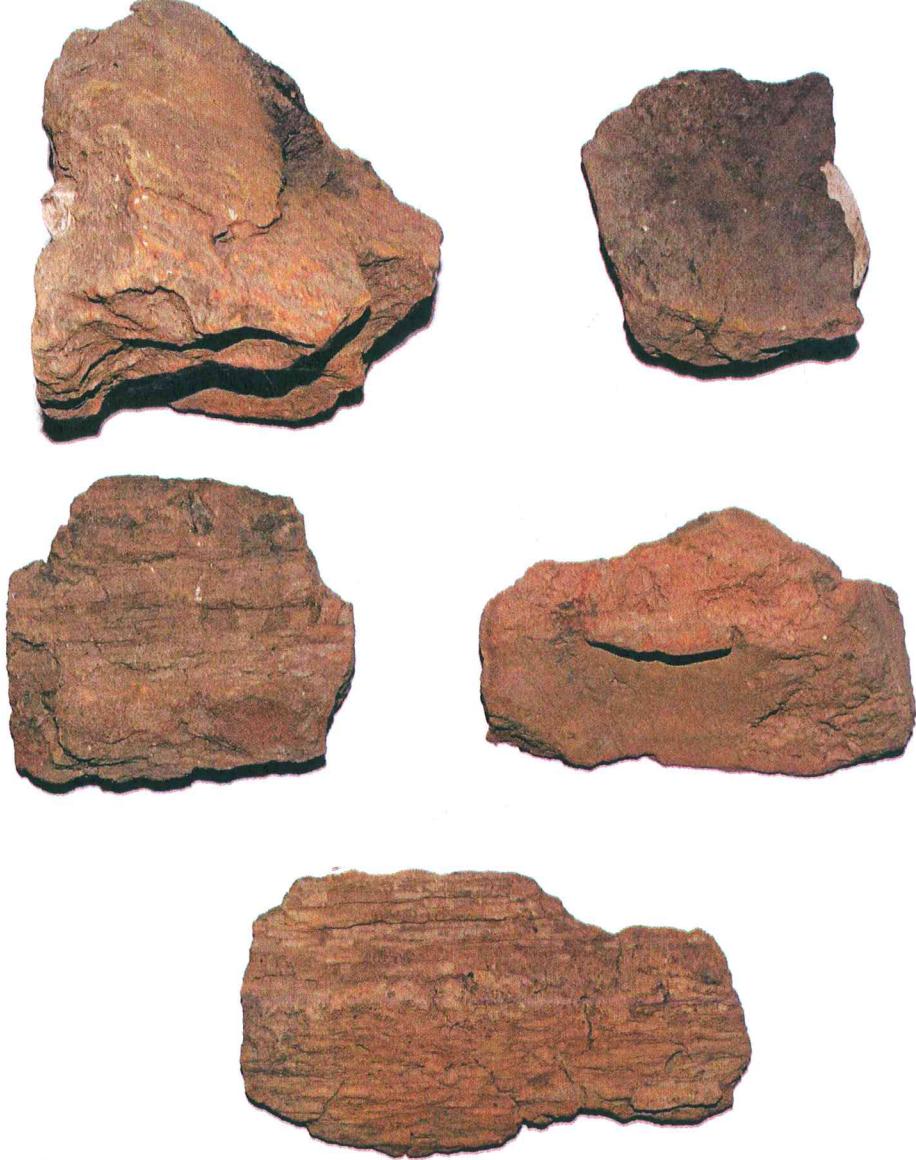

RADINIAI: TINKAS

Obj. 1

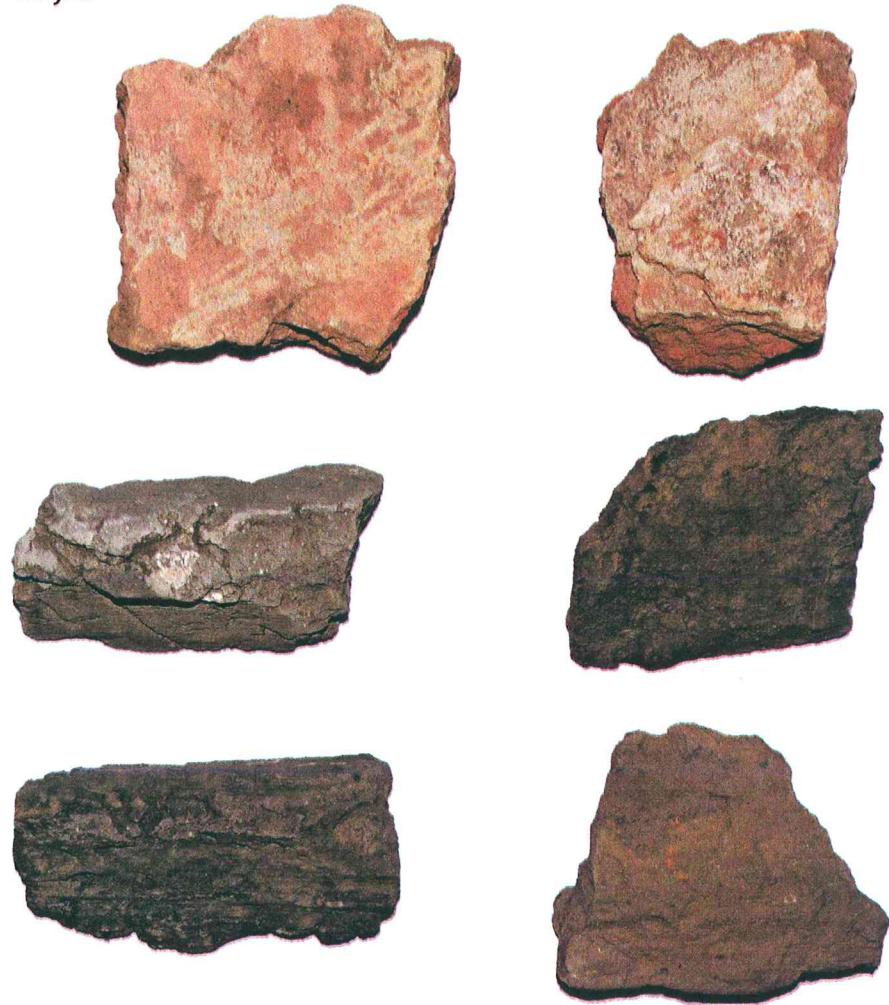
Obj. 2

obj. 4

Obj. 5

Žvalgomieji archeologiniai tyrimai Kernavėje, sklype Gedimino g. 5

Ivadas

2011 m. birželio mėn. 22 d. D. Baltramiejūnaitei išduotam leidimui Nr. 144, rugsėjo mėnesį pateiktas projekto papildymas (žr. priedai) žvalgomiesiems tyrimams sklype Gedimino g. 5 atlikti.

Rugpjūčio mėn. pabaigoje 300 m į ŠV nuo 2011 m. liepos mėn. vykdytų tyrimų vietas, J. Mažylei ir R. Mažyliui priklausančiam sklype Gedimino g. 5 sprogo videntiekio vamzdžis. Rugsėjo mėn. pradžioje ieškant pažeistos vamzdžio vietas bei planuojant toje pačioje vietoje keisti jų nauju, rankiniu būdu iškasta 13 m ilgio iki 1 m pločio tranšeja (brėž. 1, 10).

Sklypas patenka į vertybės „Kernavės senojo miesto vieta II“ (A1474) teritoriją. Vertybės teritorijoje ir šalia jos archeologiniai tyrimai buvo atlikti ir anksčiau (žr. I-osios šios ataskaitos dalies skyrių „Tyrimų istorija“ (brėž. 1)).

Darbų eiga

Trūkusio vamzdžio atkasimo darbai pradėti rugsėjo 2 dieną (nuotr. 1). Kasta tranšeja padalinta į 4 atkarpas „Nr. 1-4“ (brėž. 10). Kasta iki ieškomo vamzdžio gylio.

Atkarpa Nr. 1 pradėta kasti nuo sklype Gedimino g. 5 esančio gyvenamojo pastato ŠR sienos (2,5 m nuo Š pastato kampo), Š link. Iki videntiekio šulinio iškasta 2 m ilgio, 0,6 m pločio atkarpa (nuotr. 2). Videntiekio šulinio centro koordinatės:

Y LKS 94	X LKS 94
6083597,32	554555,18

Šioje atkarpoje vamzdis pasiektais 0,8 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Visas gruntas permaišytas, Jame gausu įvairaus pobūdžio XX a. šiukslių: metalo, stiklo, tekstilės atliekų.

Atkarpa Nr. 2. Nuo šulinio pietryčių kryptimi iškasta 0,5 m ilgio atkarpa ir pasiekta PV-ŠR kryptimi einant įgilinto pamato siena. Pamatai, kurių aukštis nuo apačios iki viršaus siekia 1,5 m buvo įkasti XX a., tačiau sklypo savininkų teigimu, joks statinys ant jų nebuvo pastatytas.

Atkarpa Nr. 3. Nuo minėto pamato 1 m pločio, 5,5 m ilgio tranšeja kasta palei ŠV-PR kryptimi einanti pamatą (nuotr. 3-4). Gruntas šioje atkarpoje taip pat permaišytas, Jame gausu XX a. šiukslių.

Atkarpa Nr. 4. Paskutinioji 1 m pločio atkarpa pratešiant ankstesnają (nuo šios atribotą PV-ŠR kryptimi einančiu pamatu) taip pat kasta pietryčių kryptimi 5 m (nuotr. 5-6). Vamzdis pasiektais 1,2 m gylyje. Gruntas didžiojoje kastos atkarpos dalyje permaišytas, tame aptikta XX a. šiukšlių. Ties PV kastos atkarpos sienele vietomis išlikęs vamzdžio klojimo metu nepaliestas 40-50 cm storio pilko molingo dirvožemio sluoksnis su XX a. radiniais (nuotr. 7). Pietvakarinėje sienelėje 1 m nuo pamato užfiksuota 0,9 m skersmens XX a. šiukšlių duobė (nuotr. 8).

Išvados

Ieškant trūkusio vandentiekio vamzdžio vietas sklype Gedimino g. 5 iškastas 12 m² plotas.

Visas žvalgytas plotas anksčiau vykdytų žemės judinimo darbų metu permaišytas, tame aptikta tik XX a. šiukšlių.

Nepaisant to, ateityje šiame, į vertybės „Kernavės senojo miesto vieta II“ (A1474) teritoriją patenkančiame, sklype Gedimino g. 5 būtina atliliki archeologinius tyrimus.

D. Baltramiejūnaitė

Tyrimų nuotraukos

1 nuotr. Žvalgomujų tyrimų vieta Kernavėje, sklype Gedimino g. 5. Fotografuota iš Š

2 nuotr. Tranšėjos atkarpa Nr. 1. Fotografuota iš V

3 nuotr. Tranšėjos atkarpa Nr. 3 . Fotografuota iš R

4 nuotr. Pamatas skiriantis atkarpas Nr. 2 ir 3. Fotografuota iš PR

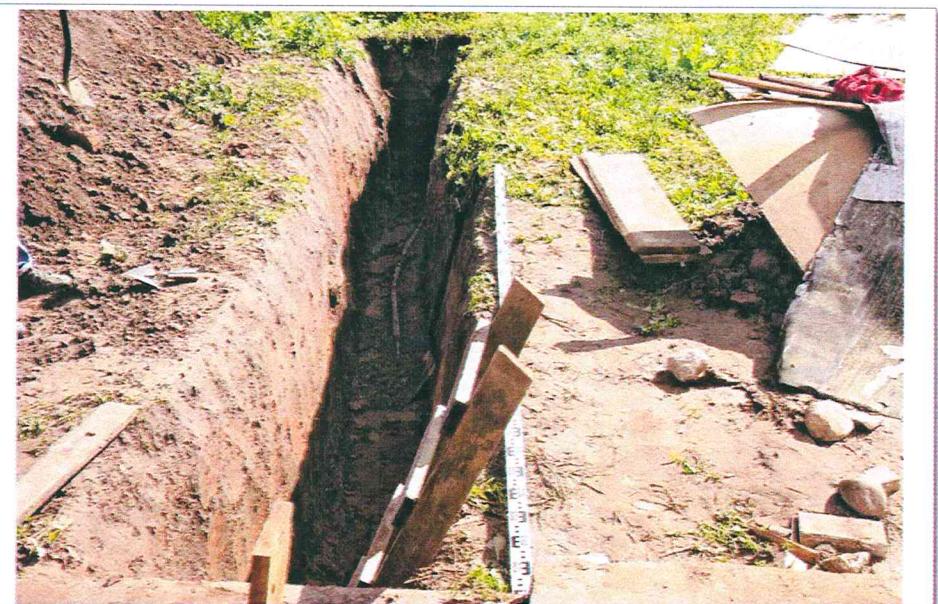
TYRIMŲ NUOTRAUKŲ SĄRAŠAS

1. Žvalgomųjų tyrimų vieta Kernavėje, sklype Gedimino g. 5. Fotograuota iš Š
2. Tranšėjos atkarpa Nr. 1. Fotograuota iš V
3. Tranšėjos atkarpa Nr. 3, Fotograuota iš R
4. Pamatas skiriantis atkarpas Nr. 2 ir 3. Fotograuota iš PR
5. Atkarpos Nr. 3 ir 4. Fotograuota iš ŠV
6. Tranšėjos atkarpa Nr. 4. Fotograuota iš ŠV
7. Atkarpos Nr. 4 PV sienelės dalies vaizdas. Fotograuota iš ŠR
8. XX a. duobė atkarpos Nr. 4 PV sienelėje. Fotograuota iš ŠR

Tyrimų nuotraukos

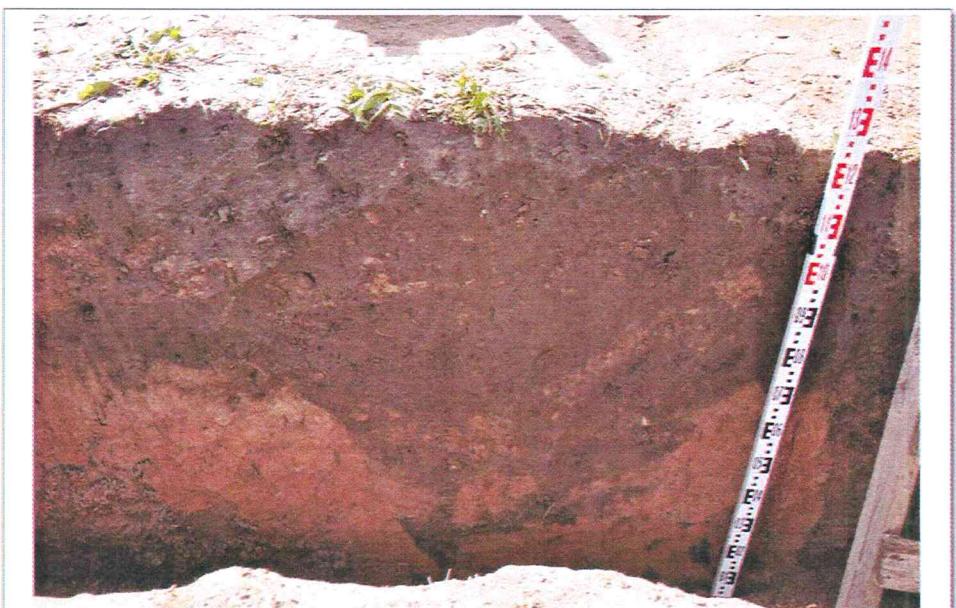
5 nuotr. Atkarpos Nr. 3 ir 4. Fotografuota iš ŠV

6 nuotr. Tranšėjos atkarpa Nr. 4. Fotografuota iš ŠV

7 nuotr. Atkarpos Nr. 4 PV sienelės dalies vaizdas. Fotografuota iš ŠR

8 nuotr. XX a duobė atkarpos Nr. 4 PV sienelėje. Fotografuota iš ŠR

Brėž. 10. Situacinis planas

PRIEDAI

Archeologinių tyrinėjimų Kernavės (Širvintų r.) kultūrino rezervato teritorijoje į vakarus nuo piliakalnio Nr. IV, vad. "Pilies kalnu", PROJEKTAS

2011 m. liepos mėn. numatoma atlikti archeologinius tyrinėjimus Kernavės miestelyje, rezervato teritorijoje, už 100 m į vakarus nuo Pilies kalno piliakalnio (A 1472) paminklo ribos (1 pav.).

Vykstant projektą „Kultūrino kraštovaizdžio raida archeologijos ir gamtos mokslų duomenimis“, 2010 m. kovo mėnesį Valstybinio Kernavės kultūrino rezervato teritorijoje buvo atlikti žvalgymai magnetometru. Šiais metais numatoma patikrinti keletą magnetinių anomalijų archeologiniai tyrinėjimais tuo tikslu, kad būtų galima nustatyti, koks pobūdžio objektui būdingas atitinkamas signalas (2 pav.).

Taip pat šioje vietoje Kernavės kultūrino rezervato direkcija ateityje planuoja rekonstruoti XIII-XIV a. sodybas tyrinėtas Pajautos slėnyje. Tyrimus numatoma atlikti šiais ir kitais metais. 2011 m. numatoma ištirti iki 35 m² plotą (1 perkasa) magnetinių anomalijų ir būsimų rekonstruotų sodybų vietoje.

2007 m. šioje vietoje, vadovaujant G. Veliui, buvo atlikti žvalgomieji tyrinėjimai. Jų metu kultūros vertybių požymių aptikta tik rytinėje žvalgytos teritorijos dalyje, šurfuose 1-3, 5. 2009 m. tiriant plotą aptikti įgilinti objektais (duobės) su XIV a. datuojamais radiniais (1 pav.).

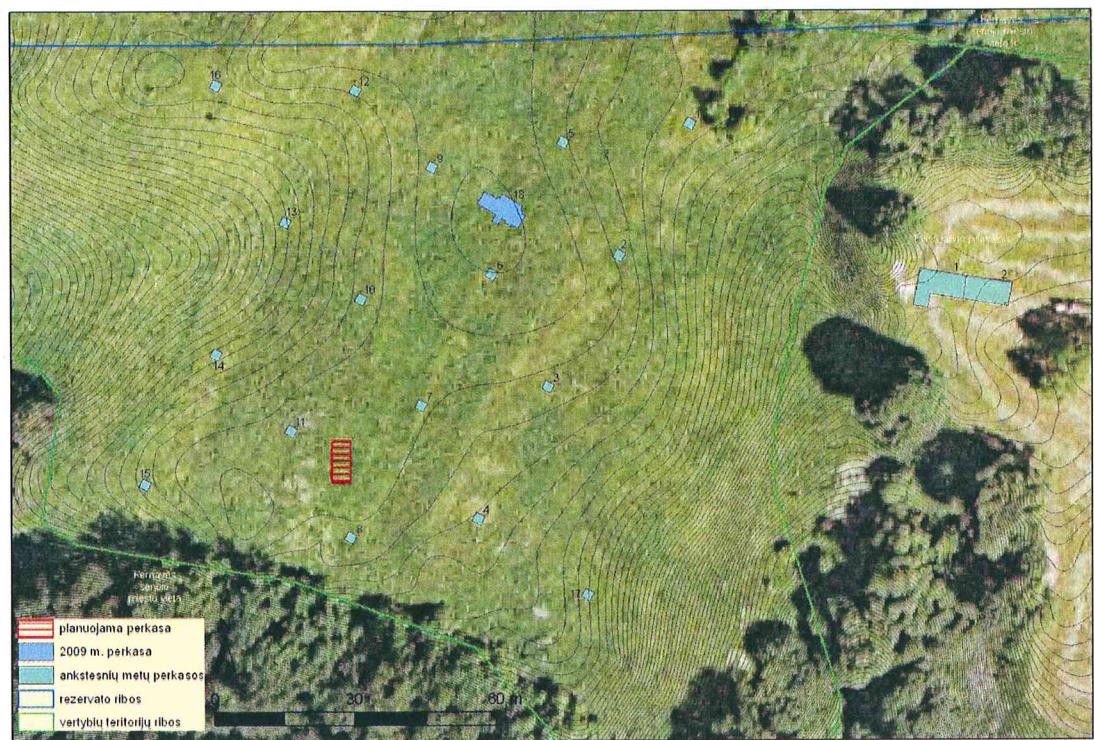
Tyrimams vadovaus Dovilė Baltramiejūnaitė. Kasimo darbus atliks Vilniaus Universiteto archeologijos specialybės studentai – praktikantai.

Priedai:

1. Situacinis planas.
2. Numatomos tirti magnetinės anomalijos.

Dovilė Baltramiejūnaitė

1 pav. Situacinis planas

2 pav. Numatomos tirti magnetinės anomalijos

**Archeologinių tyrinėjimų Kernavės (Širvintų r.) kultūrinio rezervato teritorijoje į
vakarus nuo piliakalnio Nr. IV,
vad. „Pilies kalnu“,
PROJEKTO PAPILDYMAS**

Pagal 2011 m. birželio mėn. 22 d. D. Baltramiejūnaitei išduotą leidimą Nr. 144 šių metų liepos mėn. vykdyti archeologiniai tyrinėjimai Kernavėje, rezervato teritorijoje, į vakarus nuo „Pilies kalnu“ vadinamo piliakalnio Nr. IV esančioje kalvoje.

Tų pačių metų rugpjūčio mėn. 300 m į ŠV nuo tyrinėtos vietas, J. Mažylei ir R. Mažyliui priklausančiame sklype Gedimino g. 5 sprogo videntiekio vamzdžiui. Ieškant pažeistos vamzdžio vietas bei toje pačioje vietoje keičiant ji nauju planuojama kasti iki 25 m ilgio, 1 m pločio tranšėją. Kadangi sklypas patenka į vertybės „Kernavės senojo miesto vieta II“ (A1474) teritoriją vykdant žemės judinimo darbus reikalinga atlikti archeologinius žvalgymus.

Tyrinėjimai šios vertybės teritorijoje vykdyti anksčiau. 1996 ir 2006 m. vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai, kurių metu aptiktas XV-XX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis. 2004 m. vadovaujant D. Vaičiūnienei, 2005 m. vadovaujant G. Veliui, 2008 m. vadovaujant D. Baltramiejūnaitei vykdyti tyrimai sklype Gedimino g. 1. Nustatyta, jog sklype kultūrinis sluoksnis neįšlikęs, tačiau aptikta įgilintų objektų su XIII-XIV a. datuojamais radiniais. 2007, 2009 bei 2011 m. Atlikti archeologiniai tyrimai už vertybės „Senojo miesto vieta II“ ribų, į vakarus nuo „Pilies kalnu“ vadinamo piliakalnio Nr. IV esančioje kalvoje. Tirtuose plotuose aptikta įgilintų objektų, pagal juose esančius radinius taip pat datuojamą XIII-XIV a.

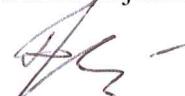
Darbus numatoma atlikti rugsėjo mėn. pradžioje. Kasimo darbus rankiniu būdu vykdys sklypo savininko samdyti darbuotojai, archeologinius žvalgymus atliks D. Baltramiejūnaitė.

Priedai:

1 **brėž.** Situacinis planas

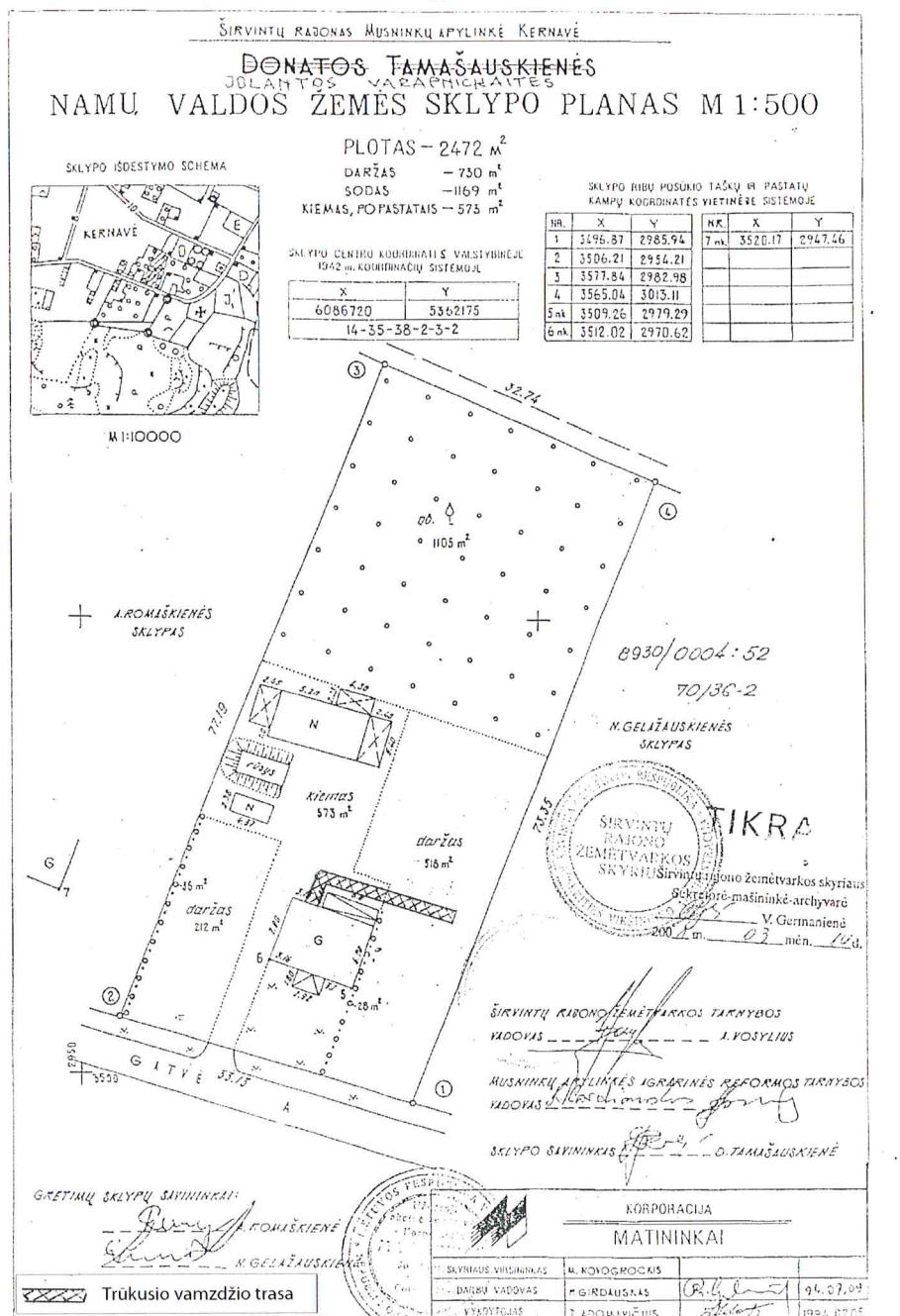
2 **brėž.** Sklypo planas su pažymėta numatoma žvalgyti trūkusio vamzdžio trasa.

Dovilė Baltramiejūnaitė

1 brėž. Situacinis planas

2 brėž. Sklypo planas

Leidimas galioja iki 2011-11-30

LEIDIMAS

vykdyti archeologinius tyrimus

2011-06-22 Nr. 144
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str.
Šis leidimas išduotas **D. Baltramiejūnaičiai**
vykdyti Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato teritorijos, Kernavės piliakalnio IV, vad.
Pilies kalnu (3411) aplinkos, Širvintų r.,
archeologinius tyrinėjimus,
taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotograuoti, piešti, rinkti
rakinus ir mėginius tiriamame objekte.
Tyrimų projektas: Archeologinių tyrinėjimų Kernavės (Širvintų r.) kultūrinio rezervato
teritorijoje į vakarus nuo piliakalnio Nr. IV, vad. „Pilies kalnu“, projektas, 2011-06-21, Nr. 144.

Kontrolės skyriaus vedėjas

R. Kraujalis

VALSTYBINIO KERNAVĖS KULTŪRINIO REZERVATO DIREKCIJA

Kodas 190757417 Kerniaus 4a, 19172 Kernavė, Širvintų raj. Tel. (8 382) 47371, 47385 Faksas (8 382) 47391

TVIRTINU
DIREKTORIUS
Saulius Vadišis

MUZIEJINIŲ VERTYBIŲ PRIĖMIMO LAIKINAM SAUGOJIMUI AKTAS

2012-03-21 Nr. L-1

Kernavė

Šiuo aktu Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcijos vyr. muziejinių rinkinių saugotoja Jadvyga Purvaneckienė priėmė, o Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcijos Mokslinių tyrimų skyriaus archeologė Dovilė Baltramiejūnaitė perdavė laikinam saugojimui į direkcijos muziejinius rinkinius 2011 m. vykdytų žvalgomujų archeologinių tyrinėjimų Kernavėje (Širvintų r.), kalvoje į vakarus nuo Kernavės piliakalnio IV, vad. Pilies kalnu 14 vnt. individualių archeologinių radinių ir masinės keramikos fragmentų.

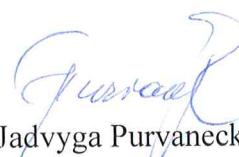
PRIDEDAMA:

- Individualių radinių sąrašas, 2 lapai, 1 egzempliorius.
- Masinės keramikos sąrašas, 4 lapai, 1 egzempliorius.

Šis aktas surašytas 2 egzemploriais.

Priėmė

Vyriausioji muziejinių
rinkinių saugotoja
Jadvyga Purvaneckienė

Jadvyga Purvaneckienė

Perdavė

Dovilė Baltramiejūnaitė